

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД
ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

ИСТРАЖИВАЊЕ О УСЛУЗИ ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА У АП ВОЈВОДИНИ

АПРИЛ, 2026.ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Увод	2
1. Методологија истраживања	3
2. Нормативни и стратешки оквир	3
3. Услуга лични пратилац детета и друге сродне услуге	11
4. Распорострањеност услуге у АПВ и мапа	14
5. Подаци о пружаоцима услуга	
5.1. Ко су пружаоци услуге и лиценца за рад.....	15
5.2. Подаци о ангажованом особљу.....	18
5.3. Интерна евалуација и притужбе.....	21
5.4. Финансирање услуге.....	21
5.5. Нормативно уређење услуге на нивоу локалне заједнице.....	23
6. Подаци о корисницима услуге лични пратилац детета	25
7. Тешкоће и изазови у реализацији услуге	31
8. Примери добре праксе.....	34
9. Предлози пружаоца услуга за унапређење нормативног оквира за пружање услуге лични пратилац детета	35
10. Закључци и препоруке	37
11. Коришћена литература	42

Увод

Услуга личног пратиоца детета једна је од најраспрострањенијих услуга социјалне заштите на територији Републике Србије и АП Војводине. Најважнија сврха ове услуге јесте подршка деци са сметњама у развоју при укључивању у инклузивно образовање и редовно похађање школе, али такође и подршка деци за постизање већег нивоа самосталности у свакодневним активностима.

У претходних десет година услуга личног пратиоца детета доживела је највећу експанзију развоја у односу на све друге услуге социјалне заштите, а поред услуге дневног боравка за децу са сметњама у развоју и помоћи у кући за одрасле и старије представља једну од најраспрострањенијих услуга социјалне заштите. Ово потврђују и резултати Мапирања услуга социјалне заштите и материјалне подршке у надлежности јединица локалних самоуправа у Републици Србији. Доношењем Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите¹ и Правилника о лиценцирању организација социјалне заштите² 2013. године, створени су услови за успостављање услуге. Према резултатима Мапирања, услуга личног пратиоца 2012. године, пре доношења поменутих правилника, није пружана ни у једној јединици локалне самоуправе (ЈЛС) на територији Републике Србије (услуга није постојала), да би се 2015. године пружала у 20 ЈЛС, 2018. године у 76 ЈЛС, а према подацима последњег Мапирања 2021. године у 96 ЈЛС. Лични пратилац детета је једина услуга код које се распрострањеност повећала више од три пута у односу на 2015. годину, а значајно и у односу 2018. годину. На територији АП Војводине 2021. године услуга се пружала у 32 ЈЛС за укупно 996 корисника, док је, поређења ради, услуга дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју, као следећа по распрострањености међу услугама намењених деци младима, била расположива у 19 ЈЛС и обухватала 497 корисника.

Услуга личног пратиоца детета у складу са Законом о социјалној заштити припада групи дневних услуга у заједници, а пример је интегрисаног приступа образовања и социјалне заштите, па се појављује у прописима оба система. У пракси се евидентирају различити модели пружања ове услуге, тако да поједини пружаоци укључују и подршку деци у учењу, што је активност која је изван стандарда прописаних за личног пратиоца детета.

Имајући у виду заступљеност различитих модалитета пружања услуге у пракси, њену распрострањеност, али пре свега важност ове услуге за социјалну инклузију деце са сметњама у развоју, Покрајински завод за социјалну заштиту овом анализом желео је да прикаже релевантни нормативни и стратешки оквир и актуелно стање у пракси када је у питању пружање услуге, који су то примери добре праксе и изазови у пружању, али и предлози за евентуално унапређење нормативног оквира пружања услуге.

¹ Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите („Сл.гласник РС“ бр 42/2013, 89/2018, 73/2019.)

² Правилник о лиценцирању организација социјалне заштите²(„Сл.гласник РС“ бр. 42/2013)

1. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Општи циљ анализе је сагледавање стања, искустава, примера добре праксе и тешкоћа пружалаца услуга који пружају услугу личног пратиоца детета, као и давање препорука у правцу унапређења нормативног оквира за пружање услуге.

Посебни циљеви анализе су:

1. Сагледавање података о пружаоцима услуге
2. Сагледавање података о корисницима услуге
3. Идентификовање тешкоћа, изазова и примера добре праксе у функционисању услуге
4. Идентификовање предлога и препорука - смерница у правцу измена услова и стандарда за пружање услуге

Планираним узорком су обухваћени сви лиценцирани и нелиценцирани пружаоци услуге личног пратиоца детета који су током 2025. године пружали услугу на територији АП Војводине. Узорак је формиран на основу резултата истраживања „Доступност програма и услуга социјалне заштите у ЈЛС у АП Војводини“ које је реализовао Покрајински завод за социјалну заштиту током 2025. године и података о лиценцираним пружаоцима услуга који су регистровани у Информационом систему за прикупљање, обраду и анализу података у систему социјалне заштите „Аурора“.

Анализа је сачињена на основу података који су прикупљени наменски креираним упитником за потребе овог истраживања, који је електронским путем упућен свим пружаоцима услуга из планираног узорка. Прикупљање података је реализовано у периоду фебруар – март 2026. године.

На подручју АП Војводине током 2025. године услугу је пружало укупно 27 пружалаца услуга (од чега једна ЈЛС - Житиште) који су услугу пружали на територији 40 ЈЛС (поједини пружаоци услугу су пружали на територији више од једне ЈЛС). У 5 ЈЛС услуга током 2025. године није пружана, а то су: Алибунар, Жабал, Мали Иђош, Чока и Пландиште. Упитник је попунило 25 пружалаца услуга, што износи 93% планираног узорка³, који су услугу пружали на територији 35 ЈЛС у АП Војводини.

2. НОРМАТИВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР

Закон о социјалној заштити

Услуге социјалне заштите, у складу са чланом бр.5, Закона о социјалној заштити⁴ су активности пружања подршке и помоћи појединцу и породици ради побољшања, односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и стварање могућности да самостално живе у друштву. Услуге социјалне заштите подељене су у следеће групе: 1) услуге процене и планирања; 2) дневне услуге у заједници; 3) услуге подршке за самосталан живот; 4) саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге, 5) услуге смештаја.

³ Упитник није достављен од стране два пружаоца услуге: „Нивеус тим“ који је пружао услугу на територији општина Бела Црква, Вршац, Нова Црња и Темерин и Удружења МНРО из Старе Пазове које је пружало услугу у Старој Пазови.

⁴ Закон о социјалној заштити („Сл.гласник РС“ број 24/ 2011)

Услуга лични пратилац детета спада у групу дневних услуга у заједници, а које обухватају активности које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу и које обезбеђује ЈЛС.

Услуге социјалне заштите које обезбеђује ЈЛС за којима постоји потреба, а не могу их обезбедити у потребном обиму установе социјалне заштите које је основала ЈЛС набављају се од пружаоца услуга социјалне заштите који је за то лиценциран кроз поступак јавне набавке услуга социјалне заштите, у складу са законом који уређује јавне набавке, Закона о социјалној заштити и прописима донетим за њихово спровођење⁵.

Поступак за коришћење услуге⁶ коју обезбеђује ЈЛС спроводи центар за социјални рад, по службеној дужности или на захтев корисника. Иницијативу за покретање поступка може поднети свако физичко или правно лице. Месна надлежност центра за социјални рад утврђује се према пребивалишту корисника. Центар за социјални рад упућује корисника ради коришћења услуге коју је ЈЛС обезбедила путем јавне набавке, овлашћеном пружаоцу услуге са којим је закључен уговор о пружању услуге.

Плаћање услуге⁷ у надлежности ЈЛС у зависности од социјално-економског статуса корисника, може бити:

- 1) у целости из средстава корисника, његовог сродника или трећег лица
- 2) уз делимично учешће корисника, његовог сродника, трећег лица или буџета јединице локалне самоуправе
- 3) у целости из буџета јединице локалне самоуправе

Корисник учествује у плаћању локалне услуге социјалне заштите у складу с критеријумима које прописује надлежни орган ЈЛС.

Закон о социјалној заштити као један од механизма за обезбеђивање услуга социјалне заштите на локалном нивоу предвидео је наменске трансфере⁸. Наменским трансферима, у складу са законом којим се уређује финансирање ЈЛС, из буџета Републике Србије могу се финансирати:

- 1) услуге социјалне заштите које по овом закону финансирају ЈЛС – у ЈЛС чији је степен развијености, утврђен у складу са прописима којима се уређује разврставање ЈЛС према степену развијености – испод републичког просека
- 2) услуге социјалне заштите у ЈЛС на чијој територији се налазе установе за домски смештај у трансформацији, укључујући и трошкове трансформације тих установа
- 3) иновативне услуге и услуге социјалне заштите од посебног значаја за Републику Србију

Влада утврђује висину наменског трансфера, критеријуме за његову расподелу по појединим ЈЛС, критеријуме за учешће локалне самоуправе и динамику преноса средстава, као и услуге социјалне заштите од посебног значаја за Републику Србију.

Пружаоци дневних услуга у заједници, а тиме и пружаоци услуге лични пратилац детета, подлежу обавези лиценцирања⁹. Лиценцирање је поступак у коме се испитује

⁵ Члан 64 Закона о социјалној заштити („Сл.гласник РС број 24 /2011)

⁶ Члан 68 Закона о социјалној заштити („Сл.гласник РС број 24 /2011)

⁷ Члан 72 Закона о социјалној заштити („Сл.гласник РС број 24 /2011)

⁸ Члан 207 Закона о социјалној заштити („Сл.гласник РС број 24 /2011)

⁹ Члан 176 Закона о социјалној заштити („Сл.гласник РС број 24 /2011)

да ли установа социјалне заштите, односно пружалац услуга социјалне заштите испуњава критеријуме и стандарде за пружање услуга у области социјалне заштите.

Лиценцирање је и поступак у коме се испитује да ли стручни радник испуњава критеријуме и стандарде за пружање услуга у области социјалне заштите.

Лиценца је јавна исправа којом се потврђује да организација социјалне заштите, односно стручни радник испуњава утврђене услове и стандарде за пружање одређених услуга у области социјалне заштите. Лиценцу за пружање одређених услуга у области социјалне заштите издаје министарство надлежно за социјалну заштиту. Лиценца се издаје на шест година, а изузетно, се може издати на краћи рок (тзв. ограничена лиценца). Ближи услови за издавање лиценце, образац лиценце и начин издавања и обнављања, односно суспензије и одузимања лиценце организацијама социјалне заштите, односно пружаоцима услуга социјалне заштите као и начин вођења и садржина Регистра лиценцираних пружалаца услуга социјалне заштите прописани су Правилником о лиценцирању организација социјалне заштите¹⁰.

За издавање лиценце стручном раднику задужена је Комора социјалне заштите. Ближи услови и поступак лиценцирања стручних радника описан је у Правилнику о о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити¹¹.

Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

У складу са Правилником о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите¹² лични пратилац доступан је детету са инвалидитетом односно са сметњама у развоју, коме је потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, под условом да је укључено у васпитно-образовну установу, односно школу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе.

Сврха ангажовања личног пратиоца је пружање детету одговарајуће индивидуалне практичне подршке ради укључивања у редовно школовање, и активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности.

Иако је горе наведеним Правилником у члану број 8 прописано да се програмске активности личног пратиоца детета реализују кроз акредитовани програм, у оквиру посебне услуге личног пратиоца детета, или као програмске активности у оквиру услуге дневног боравка или помоћи у кући, у пракси доминира лиценцирање услуге личног пратиоца као засебне услуге.

Активности личног пратиоца детета, планирају се и реализују у складу са индивидуалним потребама детета у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, што укључује:

1) помоћ код куће у облачењу, одржавању личне хигијене (умивање, чешљање, прање зуба), при храњењу (припрема и сервирање лакших obroka, храњење или помоћ у коришћењу прибора и сл.), припрему књига и опреме за вртић односно школу

¹⁰ Правилником о лиценцирању организација социјалне заштите („Сл.гласник РС“ бр. 42/2013)

¹¹ Правилнику о о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити („Сл.гласник РС“,бр.42/2013, 53/2013)

¹² Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите („Сл.гласник РС“ бр. 42/2013, 89/2018, 73/2019.)

2) помоћ у заједници, што укључује:

- помоћ у коришћењу градског превоза (улазак и излазак из средстава превоза, куповина карте и сл.),
- помоћ у кретању (оријентација у простору уколико је дете са оштећењем вида, гурање колица или коришћење других помагала и сл.),
- одлазак на игралишта односно места за провођење слободног времена (подршка у игри, подршка и посредовање у комуникацији и сл.), укључујући културне или спортске активности и друге сервисе подршке

Правилник дефинише и посебне минималне структуралне стандарде за ангажовање личног пратиоца (члан 87):

- Пружалац услуге, односно реализатор програмских активности, има најмање једног стручног радника
- Непосредну услугу личног пратиоца пружа сарадник – лични пратилац детета
- Стручни радник и сарадник – лични пратилац имају завршену обуку по акредитованом програму за пружање услуге личног пратиоца
- Сарадник – лични пратилац не може бити члан породичног домаћинства у коме живи корисник, сродник у правој линији као ни брат и сестра, односно брат и сестра по оцу или мајци корисника

Закон о основама система образовања и васпитања

У складу са Законом о основама система образовања и васпитања¹³, лице са сметњама у развоју и инвалидитетом има право на образовање и васпитање које уважава његове образовне и васпитне потребе у систему образовања и васпитања, уз појединачну односно групну додатну подршку у настави и учењу или у посебној васпитној групи или школи, у складу са овим и посебним законом.

У складу са Законом¹⁴, детету са сметњама у развоју коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Индивидуални образовни план¹⁵ (у даљем тексту: ИОП) је посебан акт, који има за циљ оптимални развој детета и ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика. ИОП израђује тим за додатну подршку детету, односно ученику у сарадњи са родитељем, односно другим законским заступником, на основу претходно остварених, евидентираних и вреднованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета, ученика и одраслог, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника.

Врсте ИОП-а јесу:

1) ИОП1 – прилагођавање начина рада и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад; учење језика на коме се одвија образовно-васпитни рад

¹³ Члан 3 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС бр 88/17 и 27/18, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023, 19/2025.)

¹⁴ Члан 76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС бр 88/17 и 27/18, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023, 19/2025.)

¹⁵ Члан 76 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС бр 88/17 и 27/18, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023, 19/2025.)

2) ИОП2 – прилагођавање циљева садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада

3) ИОП3 – проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада за ученика са изузетним способностима

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику.

Тим за пружање додатне подршке детету у предшколској установи чине васпитач, стручни сарадник, сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама детета и педагошки асистент, односно лични пратилац детета, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Тим за пружање додатне подршке ученику у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Доношењу ИОП-а 2 претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, а обавезно је прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

У делу Закона¹⁶ који се односи на запослене у васпитно образовној установи, споменут је и лични пратилац детета: „Лични пратилац доступан је детету са инвалидитетом односно са сметњама у развоју, коме је потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, под условом да је укључено у установу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе“. Изузетно, образовно-васпитном раду може да присуствује и лични пратилац детета, односно ученика, ради пружања помоћи детету, односно ученику са сметњама у развоју и инвалидитетом, у складу са законом.

У циљу подстицања и развоја инклузивног образовања Закон¹⁷ је предвидео и ресурсне центре као установе за пружање стручне подршке деци, ученицима и одраслима са сметњама у развоју и инвалидитетом, њиховим породицама и другим образовним и васпитним установама.

Ресурсни центар је јавна установа образовања и васпитања која, у складу са законом, пружа стручну подршку деци, ученицима и одраслима којима је због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу, социјалне ускраћености, ризика од раног напуштања школовања и других разлога, потребна додатна подршка за инклузивно образовање и васпитање у другим установама образовања и васпитања и породици, као и подршку запосленима у другим установама образовања и васпитања и родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика којима се пружа додатна подршка. Циљ успостављања ресурсног центра је унапређивање квалитета инклузивног образовања и васпитања и повећање доступности додатне

¹⁶ Члан 136 Закона о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС бр 88/17 и 27/18, 10/2019, 6/2020, 129/2021, 92/2023, 19/2025.)

¹⁷ Члан 54 Закона о основама образовања и васпитања

подршке деци, ученицима, одраслима, породици и запосленима у другим установама образовања и васпитања.

Ближе услове за стицање статуса ресурсног центра, организовања рада и престанка важења статуса прописани су Правилником о ресурсном центру¹⁸. Према подацима доступним у „Националном извештају о инклузивном образовању у Републици Србији за период од 2022. до 2024. године¹⁹, 13 установа у Републици Србији стекло је статус ресурсног центра, од тога 5 на подручју АП Војводине (Нови Сад, Суботица, Кикинда, Сомбор, Панчево).

Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом

Овим правилником²⁰ уређују се ближи услови за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке детету, ученику и одраслом, као и састав и начин рада интерресорне комисије. Процена заснива се на целовитом и индивидуализованом приступу детету, ученику и одраслом, са циљем да се пружањем додатне подршке омогући укључивање у образовање, односно, пуна и ефективна друштвена укљученост кроз остваривање права и коришћење услуга и ресурса.

Додатна подршка обухвата права, услуге и ресурсе који детету, ученику и одраслом обезбеђују превазилажење физичких, комуникацијских и социјалних препрека унутар образовних установа и заједнице.

Додатна подршка обезбеђује се, без дискриминације по било ком основу, сваком детету, ученику и одраслом у циљу укључивања, учешћа и напредовања по правилу у несегрегисаном образовном окружењу до завршетка средњег образовања, као и несметаног обављања свакодневних животних активности и квалитетног живота у заједници.

Додатна подршка се обезбеђује у оквиру система образовања и васпитања, здравствене и социјалне заштите.

За процену потреба за додатном подршком надлежна је Комисија општине, односно града на чијој територији је пребивалиште, односно боравиште детета, ученика и одраслог. Мере додатне подршке су:

1. Мере додатне подршке које се, у складу са прописима, реализују на основу мишљења Комисије:

- (1) остваривање субвенција за похађање програма предшколског васпитања и образовања за децу са сметњама у развоју
- (2) одлагање уписа у први разред основне школе за годину дана, изузетно и уз додатно образложење, када је то у најбољем интересу детета
- (3) доношење индивидуалног образовног плана (ИОП2), који подразумева прилагођавање циљева, садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада, односно измена плана наставе и учења

¹⁸ Правилник о ресурсном центру („Сл.гласник РС“ бр 80/2021)

¹⁹ Национални извештај о инклузивном образовању у Републици Србији за период од 2022. до 2024.године.

²⁰ Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Сл.гласник РС“ број 80/2018.)

(4) упућивање детета у развојну групу у предшколској установи, односно у школу за образовање ученика са сметњама у развоју

(5) ангажовање васпитача, наставника или стручног сарадника, који је запослен у школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом као подршку школи у систему редовног образовања и васпитања

(6) остваривање права на увећање дечјег додатка

2. Препоручене мере додатне подршке на основу процене Комисије:

(1) обезбеђивање игровних, дидактичких и наставних средстава у приступачним форматима и на приступачним језицима укључујући и знаковни језик

(2) обезбеђивање прилагођених уџбеника

(3) обезбеђивање асистивних технологија и/или других услуга ресурсног центра за асистивне технологије: алтернативни начини и средства комуникације, прилагођене тастатуре, екрани на додир, прилагођени мишеви, посебни софтвери, тајмери, сатови, диктафони и сл. и обука за коришћење истих

(4) обезбеђивање обуке, наставника, васпитача и стручних сарадника непосредно ангажованих у васпитно-образовном и образовно-васпитном раду ради стицања конкретних вештина и стратегија за рад са дететом, учеником и одраслим, за коришћење Брајевог писма, знаковног језика, других алтернативних начина комуникације, самостално кретање, коришћење средстава асистивне технологије и сл.

(5) обезбеђивање обуке родитељу, односно другом законском заступнику, ради стицања знања, вештина и стратегија за пружање подршке детету, као и за коришћење асистивних технологија и алтернативних начина комуникације (нпр. знаковни језик, Брајево писмо и др.)

(6) прилагођавање окружења у складу са потребама детета, ученика и одраслог: прилаза и унутрашњег простора установе чије услуге дете, ученик и одрасли користи постављањем рампе, гелендера, уградњом лифта, прилагођавањем тоалета, прилагођавањем стазе, као помоћи при самосталном кретању; постављањем лампе, табле-путоказа, назива на вратима са симболима, мапом простора, постављање звучних и светлосних сигнала и сл. – у складу са прописима којима се уређује приступачност јавних простора

(7) обезбеђивање подршке стручњака из одређене области, у складу са потребама детета, ученика и одраслог

(8) обезбеђивање приоритета у остваривању специјалистичког прегледа или третмана; обезбеђивања физиотерапеута и радног терапеута да, у сарадњи са службом кућног лечења, одлази у кућне посете према индикацији

(9) обезбеђивање средстава за финансирање трошкова рекреативне наставе, екскурзија, културних, спортских и других активности које организује установа за дете, ученика и одраслог

(10) обезбеђивање превоза детета, ученика и одраслог који не може да користи средства јавног превоза, а по потреби и његовог пратиоца, за похађање образовања или коришћења других услуга социјалне и здравствене заштите, без обзира на удаљеност од места становања

(11) финансирање трошкова исхране у продуженом боравку у матичној или другој школи у локалној заједници, за дете и ученика корисника права на новчану социјалну помоћ

3. остале мере додатне подршке из система образовања, здравствене и социјалне заштите о којима Комисија информише родитеља, односно другог законског заступника и одраслог и упућује их на надлежне институције:

- (1) обезбеђивање превазилажења језичке баријере детету, ученику и одраслом коме језик на коме се изводи настава није матерњи
- (2) организовање образовне подршке у случају дужег изостајања из школе, ради надокнађивања пропуштеног, односно обезбеђивања континуитета у образовању ученика и одраслог
- (3) обезбеђивање личног пратиоца детету и ученику, односно персоналног асистента одраслом полазнику у складу са прописаним стандардима услуга, под условом да су укључени у васпитно образовну установу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе
- (4) остваривање права на увећање дечјег додатка или увећаног додатка за помоћ и негу другог лица
- (5) обезбеђивање помагала (кохлеарни имплант, слушни апарат, инвалидска колица, брајева машина и сл.),
- (6) обезбеђивање услуга психосоцијалне подршке породици кроз саветодавно терапијске и социјално едукативне и друге иновативне услуге у заједници,
- (7) друга права и услуге.

Правилник о стручним пословима у социјалној заштити

У члану 22 овај Правилник²¹ између осталог дефинише послове сарадника у социјалној заштити: "Послове сарадника обављају лица са стеченим другим, трећим и четвртим степеном стручне спреме, која се ангажују у непосредном раду са корисницима у установи социјалне заштите и код пружаоца услуга социјалне заштите, и која су стекла сертификат о успешно завршеној обуци по акредитованом програму за рад на тим пословима, што укључује неговатеље, геронто домаћице и радне инструкторе. Послове сарадника из става 1. овог члана обављају и медицински техничари, на које се у погледу услова за обављање послова у социјалној заштити примењују прописи којима се уређује обављање послова здравствених радника и здравствених сарадника."

Шифрарник занимања

У постојећој бази Министарства за рад, запошљавање борачка и социјална питања тзв. Шифрарнику занимања²² лични пратилац детета са инвалидитетом/сметњама у развоју је занимање које носи шифру 5311.02, које је разврстано у групу 5311 - Занимања за негу и чување деце. Занимање лични пратилац детета не налази се у шифрарнику занимања и стручне спреме²³, а такође нити у бази националних квалификација за које су сачињени стандарди или је покренута иницијатива за њихову израду.

²¹ Правилник о стручним пословима у социјалној заштити („Сл. гласник РС" бр. 1/2012, 42/2013)

²² <https://kodekssifara.minrzs.gov.rs/pretrazivanje-sifarnika-zanimanja>

²³ <https://kodekssifara.minrzs.gov.rs/sifarnici/sifarnik-zanimanja-i-strucne-spreme>

Уредба о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору²⁴, у групи радних места сарадника у социјалној заштити не даје опис радног места личног пратиоца детета. Каталог даје опис радног места сарадника на услугама у локалној заједници. Из описа посла овог радног места евидентно је да се ради о радном месту тзв. домаћице у Клубу или дневном боравку.

Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022 - 2026. године

Основни циљ Стратегије је остваривање права на живот у заједници корисника социјалне заштите кроз процесе деинституционализације и социјалне инклузије. Овај циљ се остварује кроз сет посебних циљева и активности које ће кроз развој услуга у заједници, обезбеђивање стабилних извора финансирања и услова за интеграцију, превенирати смештај корисника у институције, односно њихов повратак у локалне заједнице. Деинституционализација подразумева успостављање система који пружа могућности, подржавајући особе са инвалидитетом у остваривању и одржавању оптималног нивоа самосталности и друштвеног учешћа, узимајући у обзир личне чиниоце, окружење и очекивања. Да би се постигао општи циљ Стратегије, дефинисано је пет посебних циљева:

- 1) Успостављање нормативних и финансијских претпоставки за спровођење и одрживост процеса деинституционализације
- 2) Територијално усклађен и одржив развој услуга у заједници
- 3) Трансформација установа социјалне заштите за смештај у пружаоце услуга у заједници
- 4) Оснаживање корисника за процесе деинституционализације и укључивање у заједницу
- 5) Оснаживање професионалаца за спровођење и заговарање процеса деинституционализације

У оквиру посебног циља Територијално усклађен и одржив развој услуга у заједници дефинисане су мере које доприносе остварењу другог посебног циља су:

1. Успостављање планског и одрживог приступа у развоју услуга у заједници
2. Повећање доступности услуга социјалне заштите у заједници

Један од индикатора за праћење испуњености овог циља стратегије је и индикатор: Број корисника услуге социјалне заштите лични пратилац детета је повећан за минимално 30% у периоду примене Стратегије.

3. УСЛУГА ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА И ДРУГЕ СРОДНЕ УСЛУГЕ

У широј јавности, па чак и у делу стручне јавности сусрећемо се са недовољним разумевањем и мешањем појмова, улога и садржаја следећих услуга: лични пратилац детета, педогошки асистент и персонални асистент. У циљу јаснијег разграничавања ових појмова дајемо упоредни приказ сваког од њих.

²⁴ Уредба о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору "Сл.гласник РС ", бр. 81/2017, 6/2018 и 43/2018)

Педагошки асистент – је запослени у образовно васпитној установи који у складу са Законом о основама система образовања и васпитања²⁵ и Правилником о педагошком асистенту и андрагошком асистенту²⁶ пружа помоћ и додатну подршку групи деце и ученика у предшколској установи и основној и средњој школи, у складу са њиховим потребама и помоћ запосленима у циљу унапређивања њиховог рада.

Педагошки асистент за децу и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом пружа помоћ и додатну подршку групи деце и ученика у установи, у складу са њиховим развојним, образовним и социјалним потребама и помоћ наставницима, васпитачима и стручним сарадницима у наставним и ваннаставним активностима у циљу унапређивања њиховог рада са децом и ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и сарађује са родитељима.

Помоћ и додатна подршку групи деце и ученика у образовно-васпитном процесу у установи и посебно је усмерена на превазилажења физичких, комуникацијских и социјалних баријера, у складу са индивидуалним образовним планом два (у даљем тексту: ИОП2). Додатна подршка и помоћ детету се односе између осталог на: пружање помоћи у изради задатака, односно подршке у учењу и мотивисању на учење и учешће у ваннаставним активностима, као и подршку у комуникацији у установи; пружање помоћи у овладавању асистивном технологијом и њеном коришћењу; пружању помоћи и подршке код укључивања у васпитну групу, односно одељење, нарочито у периоду транзиције; помоћ у развијању позитивног става деце и ученика у односу на децу и ученике којима је потребна додатна подршка; помоћ ради осигуравања безбедности деце и ученика током боравка у установи, трајања наставе у природи или екскурзије.

Послове педагошког асистента за децу и ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом може обаљати лице које има стечено одговарајуће високо образовање: дефектолог, али и педагог, психолог, андрагог или логопед и који има савладан прописан програм обуке.

У складу са чланом 18 Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања²⁷, Школа може остварити право на ангажовање педагошког асистента за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом:

- уколико није била у могућности да оствари додатну подршку од стране школе за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, у складу са законом
- уколико нема ангажованог дефектолога на пословима стручног сарадника или наставника, у складу са овим правилником

Школа може остварити право на ангажовање 0,5 педагошког асистента за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом када има најмање десет ученика којима је потребна додатна подршка у образовању и који се образују по ИОП-у 2, на основу мишљења интерресорне комисије и препоруке тима за инклузивно образовање на нивоу установе. Школа има право на једног педагошког асистента који пружа подршку

²⁵ Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017, 27/ 2018 , 10/2019, 6 /2020, 129/2021, 92/2023, 19/ 2025.)

²⁶ Правилником о педагошком асистенту и андрагошком асистенту („ Службени гласник РС", број 87/ 2019)

²⁷ Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања ("Службени гласник РС" број 72/2023).

ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом остварује пуну норму за рад са 20 ученика који стичу образовање у складу са ИОП-ом 2.

Високо постављене норме за ангажовање педогошких асистената у образовним установама допринело је да радно место педагошког асистента за децу са сметњама у развоју није заживело. Према последњим доступним подацима у АП Војводини у 2025. години није било је ангажовано педагошких асистената за ученике са сметњама у развоју.

У табели која следи дат је упоредни приказ услуге личног пратиоца у односу на опис посла педагошког асистента за децу са сметњама у развоју.

	Лични пратилац детета	Педагошки асистент за децу са сметњама у развоју
циљна група	Дете са сметњама у развоју	Деца са сметњама у развоју
систем	Услуга социјалне заштите	Подршка у оквиру образовног система
финансирање	Услуга се финансира из буџета локалне самоуправе	Запослени би требало да се финансира из републичког буџета
захтеван степен стручне спреме	2.,3. или 4.степен стручне спреме и завршена обука акредитована у систему социјалне заштите	Високо образовање (дефектолог или психолог,педагог, логопед са додатном прописаном обуком)
Садржај подршке	Пружа практичну подршку детету укљученом у васпитно образовну установу за задовољење основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења облачења и комуникације са другима	Пружа помоћ и додатну подршку групи деце и ученика у установи, у складу са њиховим развојним, образовним и социјалним потребама и помоћ наставницима, васпитачима и стручним сарадницима у наставним и ваннаставним активностима у циљу унапређивања њиховог рада са децом и ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и сарађује са родитељима.
Коме се пружа подршка	Индивидуална практична подршка детету	Подршка групи деце са сметњама у развоју, наставном особљу и сарађује са родитељима

Персонални асистент – је услуга социјалне заштите из групе услуга подршке за самостални живот која је доступна пунолетном лицу са инвалидитетом, са процењеним 1. или 2. степеном подршке који остварује право на увећани додатак за туђу негу и помоћ имају способност самосталног доношења одлука, радно су ангажоване или активно укључена у рад различитих удружења грађана и др.облика дрштвеног ангажмана односно укључени у редновни или индивидуални образовни програм.

Кључна разлика између услуге личног пратиоца детета и услуге персоналне асистенције је узрасна група корисника. Корисници услуге личног пратиоца су деца, а персоналне асистенције одрасла лица. Постоји сличност у садржају активности у смислу практичне помоћи у одржавању личне хигијене, кретања и задовољења основних личних потреба.

У табели која следи дат је упоредни приказ услуге личног пратиоца у односу на услугу персоналног асистента.

	Лични пратилац детета	Персонални асистент
циљна група	Дете са сметњама у развоју укључена у васпитно образовну установу	Пунолетно лице са инвалидитетом, са процењеним 1. или 2. степеном подршке који остварује право на увећани додатак за туђу негу и помоћ имају способност самосталног доношења одлука, радно су ангажоване или активно укључена у рад различитих удружења грађана и др.облика дрштвеног ангажмана односно укључени у редновни или индивидуални образовни програм
систем	Услуга социјалне заштите	Услуга социјалне заштите

Група услуга финансирање	Дневна услуга у заједници Услуга се финансира из буџета локалне самоуправе	Услуга подршке за самостални живот Услуга се финансира из буџета локалне самоуправе
захтеван степен стручне спреме	2.,3. или 4.степен стручне спреме и завршена обука акредитована у систему соц.заштите	2.,3. или 4.степен стручне спреме и завршена обука акредитована у систему соц.заштите
Садржај подршке	Пружа практичну подршку детету укљученом у васпитно образовну установу за задовољење основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења облачења и комуникације са другима	Пружа практичну подршку кориснику за задовољавање личних потреба и укључивања у образовне, радне и друштвене активности у заједници ради успостављања што већег нивоа самосталности.

4. РАСПРОСТРАЊЕНОСТ УСЛУГЕ У АП ВОЈВОДИНИ И МАПА

На подручју АП Војводине током 2025. године услуга личног пратиоца детета је била доступна на територији 40 ЈЛС, што чини удео од 89% у укупном броју ЈЛС у АП Војводини и потврђује податке да је услуга личног пратиоца детета једна од најраспрострањенијих услуга социјалне заштите. Услуга личног пратиоца детета није била доступна у 4 ЈЛС: Алибунар, Жабаљ, Мали Иђош, Чока и Планишће. ЈЛС у којима се услуга пружала током 2025. године може се видети у мапи.

5. ПОДАЦИ О ПРУЖАОЦИМА УСЛУГЕ

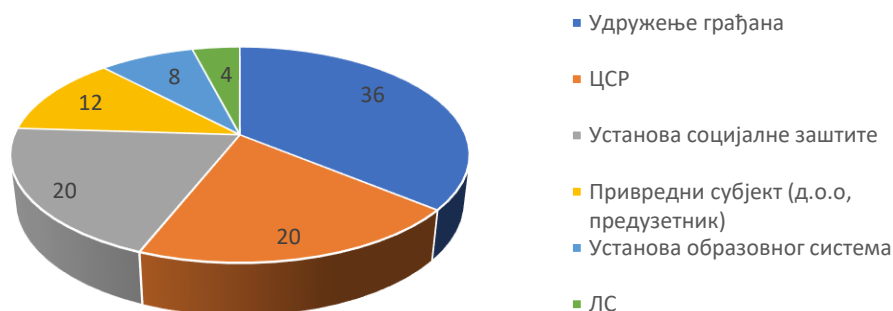
5.1. Пружаоци услуге лични пратилац детета

Током 2025. године на подручју АП Војводине услугу је пружало укупно 27 пружалаца услуге (од чега једна ЈЛС - Житиште)²⁸ који су услугу пружали на територији 40 ЈЛС. Узорак истраживања чини 25 пружалаца услуге (лиценцираних и нелиценцираних) који су услугу пружали на територији 35 ЈЛС.

Од укупно 25 пружалаца услуге који су учествовали у истраживању 13 (52%) је из јавног сектора, а 12 (48%) из општег (нејавног) сектора.

Међу пружаоцима услуга највећи је број удружења грађана (9) која чине удео од 36%, затим следе центри за социјални рад (5) и установе (центри) за пружање локалних услуга (5), са уделом од по 20%, затим привредни субјекти којих је укупно 3 са уделом од 12%, установе образовног система – школе (2) које чине удео од 8% и 1 ЈЛС, што је процентуално изражено 4% у укупном броју пружалаца услуга.

Структура пружалаца услуга према врсти организације/установе, %

Од укупно 25 пружалаца услуге 16 (64%) има лиценцу, док 6 (24%) нема лиценцу, а 3 пружаоца услуге поднело захтев и у поступку је лиценцирања (12%): ЦСР Бачка Паланка, ЦСР Инђија и ШОСО „Радивој Поповић“, Сремска Митровица.

Структура пружалаца услуге у односу на поседовање лиценце за пружање услуге, %

²⁸ Локална самоуправа директно уговара пружање услуге са личним пратиоцима (физичким лицима која имају лиценцу за пружање услуге)

	ЈЛС	Пружалац услуге и седиште	Лиценца	Број месеци
1.	Ада	"Наша чуваркућа", Бечеј	да	9
2.	Алибунар	Услуга није пружана		
3.	Апатин	Д.О.О "Империјал плус", Сомбор	да	12
4.	Бач	Центар за иновативне активности, Београд	да	10
5.	Бачка Паланка	ЦСР Бачка Паланка	поднет захтев	10
6.	Бачка Топола	ЦСР Бачка Топола	да	10
7.	Бачки Петровац	Екуменска Хуманитарна организација, Нови Сад	да	10
8.	Бела Црква	Нивеус тим, Горњи Милановац	*29	
9.	Беочин	"Наша чуваркућа", Бечеј	да	10
	Бечеј	"Наша чуваркућа", Бечеј	да	10
11	Врбас	МНРО "Плава птица" Кула	да	10
12	Вршац	Нивеус тим, Горњи Милановац	*	
13	Жабалъ	Услуга није пружана		
14	Житиште	Локална самоуправа (уговор се потписује са физичким лицима која имају лиценцу)	не	10
15	Зрењанин	Центар за пружање услуга социјалне заштите Града Зрењанина „Мост“	да	12
16	Инђија	ЦСР "Дунав" Инђија	поднет захтев	10
17	Ириг	"Инклузија данас" Прокупље	да	Нема податка
18	Кањижа	Центар за пружање услуга социјалне заштите општине Кањижа	не	10
19	Кикинда	Центар пружање услуга социјалне заштите града Кикинде	не	10
20	Ковачица	Центар за иновативне активности, Београд	да	
21	Ковин	Установа за пружање дневних услуга социјалне заштите "Ласта", Ковин	не	12
22	Кула	Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама "Плава птица", Кула	да	10
23	Мали Иђош	Услуга није пружана		
24	Нова Црња	Нивеус тим, Горњи Милановац	*	
25	Нови Бечеј	Удружење грађана "Самопоуздање", Нови Бечеј	да	12
26	Нови Кнежевац	Удружење "Отворени загрљај", Нови Кнежевац	да	10
27	Нови Сад	Школа за основно и средње образовање "Милан Петровић" са домом ученика, Нови Сад	у поступку обнове лиценце	12
28	Опово	Друштво за церебралну и дечију парализу, Ивањица	да	10
29	Оџаци	"Фронтмен секурити" доо, Сомбор ³⁰	да	10
30	Панчево	Удружење „Дечије срце“, Београд	да	12
31	Пећинци	ЦСР Пећинци	не	10
32	Планиште	Услуга није пружана		
33	Рума	УЗПУСЗ "Солидарност", Рума	да	10
34	Сента	Удружење "Отворени загрљај", Нови Кнежевац	да	7
35	Сечањ	Фронтмен секурити доо, Сомбор ³¹	да	11
36	Сомбор	Фронтмен секурити доо, Сомбор ³²	да	12
37	Србобран	Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама "Бисер" Србобран	да	9,5

38	Сремска Митровица	ШОСО „Радивој Поповић“, Сремска Митровица	поднет захтев	12
39	Сремски Карловци	Школа за основно и средње образовање "Милан Петровић" са домом ученика, Нови Сад	у поступку обнове лиценце	12
40	Стара Пазова	Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама, Стара Пазова	*	
41	Суботица	"Имperiјал Плус доо", Сомбор	да	12
42	Темерин	Нивеус тим, Горњи Милановац	*	
43	Тител	Друштво за церебралну и дечију парализу општине Ивањица	да	10
44	Чока	Црвени крст - има лиценцу - услуга се није се пружала 2025		
45	Шид	ЦСР Шид	у поступку обнове лиценце	10

- Број месеци пружања услуге у току године

Од укупно 35 ЈЛС које су обухваћене истраживањем, у 10 ЈЛС (28%) услуга је била расположива свих 12 месеци током године. У највећем броју општина (24 ЈЛС) услуга је трајала између 6 и 11 месеци, при чему је код чак 83% њих из ове групе потврђено трајање од тачно 10 месеци. Овај податак сугерише на то да је пружање услуге у већини случајева везано за трајање наставне године. Позитиван налаз је да није забележена ниједна ЈЛС у којој је услуга трајала краће од 5 месеци. За општину Ириг нису добијени подаци.

У табели која претходи дат је преглед ЈЛС у којима се услуга пружала током 2025. године, пружалаца услуге, статус лиценце и број месеци расположивости услуге током године.

5.2. Подаци о ангажованом особљу

- Број и структура ангажованог особља према статусу ангажовања

25 пружалаца услуге који су услугу пружали за територију 35 ЈЛС током 2025. године имали су ангажовано укупно 1.522 радника, односно 1.386 на крају године. Смањење броја ангажованих са 1.522 на 1.386 (пад од 9%) током године указује на флукуацију ангажованих, а повезано је и са чињеницом да се услуге финансирају на годишњем нивоу или у односу на трајање школске године.

Највећи број радника је ангажован на основу уговора о делу 642 (46%), затим ангажовање на обављању привремених и повремених послова 358 (26%) и кроз уговор о радном односу на одређено време 359 (26%). У радном односу на неодређено време је само 26 (2%) радника. Овај податак да је чак 72% укупног кадра ангажовано је ван класичног радног односа (на основу уговора о делу и ПП послова) такође се може довести у директну везу са флукуацијом ангажованог особља и начином финансирања услуге.

²⁹ *ПУ није учествовао у истраживању

³⁰ Током 2025. године услуга у Оџацима пружана је од стране пружаоца услуге „Фронтмен секурити“ доо, Сомбор, да би на крају године пружање услуге било преузето од стране „Авангард секурити“ доо, Сомбор (услуга пружана 1 месец)

³¹ Исто као претходно

³² Исто као претходно

Број свих запослених и ангажованих радника у току године и на дан 31.12.2025. године према статусу запослених			
Статус запослених и ангажованих радника	Број радника у току године	Број радника дан 31.12.	%
Радни однос заснован на неодређено време	26	26	2%
Радни однос заснован на одређено време	366	359	26%
Ангажовање на обављању привремених и повремених послова	373	358	26%
Ангажовање на основу уговора о делу и ауторском делу	756	642	46%
Приправници	1	1	-
Волонтери	0	0	-
Укупно	1522	1386	100%

- Стручни радници ангажовани на услузи

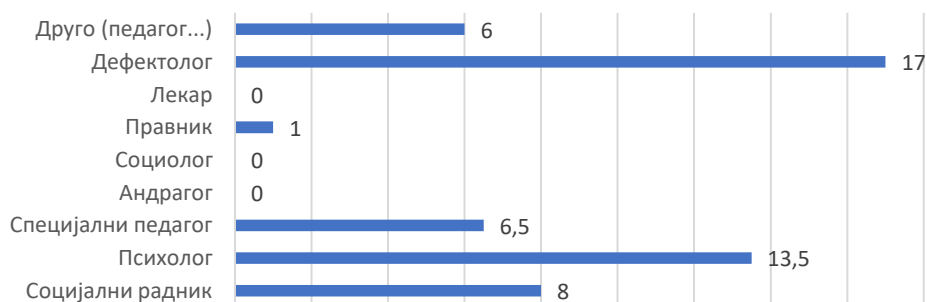
Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите прописује да пружалац услуге, мора имати ангажованог најмање једног стручног радника, при чему није прописан број стручних радника у односу на број корисника.

Укупан број стручних радника ангажованих/запослених на услузи личног пратиоца је на крају године био 52, што је просечно 26 деце по 1 стручном раднику. Међутим, постоје значајне разлике међу општинама у погледу односа броја стручних радника и броја деце, од Суботице где је тај однос чак 90 деце на 1 стручног радника, Сомбора (86 деце на 1 стручног радника) и Новог Сада (54 деце на 1 радника), до општина где се тај однос креће у просеку 7 корисника на 1 стручног радника.

Два пружаоца услуге (која не поседују лиценцу за пружање услуге) – Установа за пружање локалних услуга "Ласта" Ковин и у другом случају то је ЈЛС Житиште, немају стручног радника ангажованог за обављање послова стручног рада на услузи личног пратиоца. Имамо и примере да стручни радник покрива стручне послове на пружању услуге на територији две ЈЛС где се услуга пружа (лиценцирани пружаоци услуге, удружења грађана „Отворени загрљај“ и „Плава птица“).

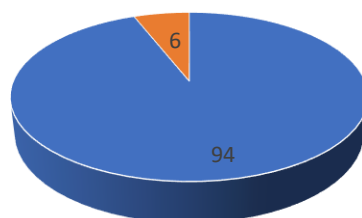
Ако се посматра по стручном профилу ангажовани стручни радници на услузи личног пратиоца су у највећем броју дефектолози (17), затим психолози (13,5) и специјални педагози (6,5). Чињеница да је највећи број стручних радника по образовању дефектолог, указује на позитивну тенденцију избора стручних радника, који су у највећој мери одговарајућег профила и у складу са циљном групом корисника услуге лични пратилац.

Број стручних радника према образовном профилу

Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите прописује да стручни радник ангажован на услузи има завршену обуку по акредитованом програму за пружање услуге. Од укупно 52 стручних радника ангажованих/запослених на услузи личног пратиоца 50 (96%) поседује лиценцу за обављање основних стручних послова у социјалној заштити, док, према подацима који су достављени, 49 (94%) има завршену обуку по акредитованом програму за пружање услуге. Увидом у достављене податке појединачних пружалаца услуге, само један пружалац услуге (ЦСР Пећинци) има ангажованог једног стручног радника који није завршио обуку по акредитованом програму за пружање ове конкретне услуге. Чињеница да је стручни кадар пружалаца услуга адекватно обучен кроз одговарајућу обуку/обуке, указује на висок ниво свесности о значају стручног усавршавања и потребе за стицањем специфичних знања и вештина неопходних за квалитетно пружање конкретне услуге.

Структура стручних радника према томе да ли имају завршен акредитовани програм обуке за пружање услуге ЛП, %

- Стручни радници који су завршили обуку за пружање услуге ЛП
- Стручни радници који нису завршили обуку за пружање услуге ЛП

• Лични пратиоци ангажовани на услузи

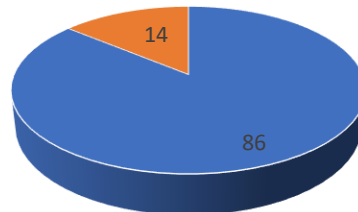
Укупан број личних пратилаца ангажованих/запослених на услузи је на крају године био 1.338, међу њима, ако се посматра по стручној спреми највећи удео од 74% је средњег степена стручне спреме, док лични пратиоци са 2. степеном стручне спреме (основном школом) чине 4% удела међу личним пратиоцима. Од 6 – 8% је удео личних пратилаца са вишом или високом школом.

Структура личних пратилаца према стручној спреми, %

Исто као за стручне раднике, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите прописује да сарадник (лични пратилац) ангажован на услузи има завршену обуку по акредитованом програму за пружање услуге. Од укупно 1.338 личних пратилаца који су били ангажовани, 86% има завршен акредитован програм обуке за пружање услуге.

Структура ангажованих ЛП према томе да ли су завршили акредитовану обуку за пружање услуге, %

- ЛП који су завршили обуку за пружање услуге ЛП
- ЛП који нису завршили обуку за пружање услуге ЛП

- **Начин регрутовања и селекције личних пратилаца**

У потреби за ангажовањем личних пратилаца пружаоци услуге најчешће регрутују (привлаче и проналазе) потенцијалне личне пратиоце у сарадњи са родитељима, нешто ређе у сарадњи са Националном службом за запошљавање, а врло ретко, користећи друштвене мреже, медије и портале за оглашавање. Наведени су и појединачни примери да се регрутација потенцијалних личних пратилаца ради у сарадњи са локалним удружењем грађана.

У приближно половини случајева пружаоци услуге врше селекцију пријављених личних пратилаца пре њиховог ангажовања. Критеријуми селекције крећу се од општих, као што су лекарско уверење и уверења надлежних органа о некажњавању, до специфичних као што су: обучености кроз акредитовани програм за пружање услуге, претходно радно искуство, сензибилисаност за рад са децом, карактеристике личности, комуникацијске вештине, мотивација, препоруке и сл. Процес селекције потенцијалних кандидата обухвата најчешће анализу исправа и документације као и интервју са потенцијалним личним пратиоцем, а ређе и психолошко тестирање.

- **Организација радног времена личних пратилаца**

1.338 личних пратилаца услугу је пружало за укупно 1.381 дете, колико је било на евиденцији пружалаца услуге на крају 2025. године, што је у пропорцији гледано само нешто мало више од једног личног пратиоца по детету (1.03). Добијен је податак да 2% личних пратилаца има задужења за више од једног детета. Питање односа броја личних пратилаца и деце није регулисано стандардима, а тиче се пре свега организације посла односно расподеле радног времена личних пратилаца у односу на потребе корисника.

Организација радног времена ЛП, %

5.3. Интерна евалуација и притужбе

Спровођење интерне евалуације кроз испитивање задовољства корисника услугом је обавеза која произилази из Правилника³³ и представља један од механизма за унапређење квалитета пружања услуге, као и примедбе и притужбе корисника. Од 35 ЈЛС где је услуга пружана интерна евалуација је спроведена у 30 ЈЛС, дакле у 86% ЈЛС где се услуга пружала. Притужбе су евидентирани код само 2 (8%) пружаоца услуге (укупно 5 притужби), што више говори о недовољном коришћењу овог механизма за интерну евалуацију од стране пружалаца, него о индикатору квалитета услуге. Наведено је да се садржај притужби односио на следеће:

- Очекивање од личног пратиоца да прати наставу и помаже у реализацији и постизању успеха у савладавању градива.
- Очекивање да лични пратилац сопственим превозом вози дете у школу/вртић

5.4. Финансирање услуге

- Укупни расходи

Укупни расходи за услугу личног пратиоца детета у 2025. години износили су приближно 2.5 милијарде динара (2.479.709.302) и порасли су у односу на 2024. годину за 23.82% када су износили 2.002.596.989 динара.

- Извори финансирања

У структури извора финансирања, удео издвајања из буџета ЈЛС је доминантан са 90% удела, што је и очекивано с обзиром да је услуга личног пратиоца детета као дневна услуга у заједници у мандату ЈЛС. Значајнији удео од приближно 10% имају донације и пројекти који нису финансирани из републичког и локалног буџета, међутим укупни износ из овог извора финансирања (234.362.196 динара) је остварио само један пружалац услуге (ЦСР Шид).

Удео партиципације корисника у укупним расходима је занемарљив од 0,04%, а само један пружалац услуге (УГ „Плава птица“ за услугу која се пружа у општини Кула) је у укупним расходима приказао средства од партиципације корисника (30 корисника који делимично партиципирају у цени услуге). Из буџета покрајине средства је остварио један пружалац услуге (УГ „Бисер“ из Србобрана), у питању су јавни радови

³³ Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите („Сл.гласник РС“ бр 42/2013, 89/2018, 73/2019.)

преко конкурса Покрајинског секретаријата за привреду и туризам, износ ових средстава је приказан у табели, а удео у укупним расходима учествује са 0,03%.

Укупни расходи у 2025. години по изворима финансирања		
Извори финансирања	Износ финансирања у РСД	Удео финансирања
Буџет локалне самоуправе	2.230.750.009	90,48%
Буџет Републике (финансирање програма и пројеката)	0	0%
Буџет АП Војводине	605.457	0,02%
Донације и пројекти који нису финансирани из републичког и локалног буџета	234.362.196	9,45%
Партиципација корисника	1.054.814	0,04%
Друго	0	0%
Укупно	2.479.709.302	100%

Поред општине Кула, добијен је податак да се финансијска партиципација примењује и у општини Србобран (10 корисника) и Оџаци (10 корисника). Дакле, финансијска партиципација корисника примењује се у 3 ЈЛС, у складу са актом ЈЛС (Правилник о партиципацији корисника у трошковима услуге) и укупан број деце за које родитељи/старатељи учествују у трошковима услуге је 50, односно 3,6% од укупног броја корисника услуге.

Број корисника на дан 31.12.2025. у односу на степен партиципације у цени услуге	
	Број корисника
Корисник плаћа пуну цену услуге - 100%	2
Корисник делом партиципира у цени услуге	48
Укупно	50

- Начин финансирања из буџета ЈЛС

Доминантан начин финансирања услуге је путем јавног позива ЈЛС (23 ЈЛС односно 66% од укупног броја ЈЛС), и на овај начин средства остварују пружаоци услуга из општег сектора. У 7 ЈЛС (20%) пружаоци услуге средства су остварили кроз Програм унапређења социјалне заштите ЈЛС (Нови Сад – пружалац услуге ШОСО „Милан Петровић“, Инђија – ЦСР Инђија, Кикинда – Установа за пружање локалних услуга, Шид – ЦСР Шид, Пећинци – ЦСР Пећинци и општина Житиште). У 2 (6%) ЈЛС (Бачка Паланка и Бачка Топола) услуга се финансира преко ЦСР који је и пружалац услуге и у 2 (6%) ЈЛС (Кањижа и Зрењанин) где је пружалац услуге Установа за пружање локалних услуга пружалац се финансира из буџета ЈЛС као индиректни буџетски корисник. Један пружалац услуге, Установа за пружање локалних услуга из Ковина није доставио одговор на ово питање.

Начин финансирања услуге, %

5.5. Нормативно уређење услуге у ЈЛС

Нормативни основ обезбеђења услуга социјалне заштите подразумева постојање општих аката неопходних за њихово обезбеђење. Неопходно је да надлежни органи ЈЛС имају донета акта из своје надлежности, којима се уређују питања у вези са пружањем услуге. На основу достављених података може се закључити да су све ЈЛС које су учествовале у истраживању, дефинисале пружање услуге личног пратиоца детета Одлуком о социјалној заштити. Правилник о пружању услуге лични пратилац има 24 ЈЛС, правилник о цени услуге 13, док правилник о финансијској партиципацији корисника у трошковима услуге 11 ЈЛС.

Као пример добре праксе могу се навести ЈЛС које имају донете све акте ЈЛС који уређују питање пружања услуге (Одлука о социјалној заштити, правилник о пружању услуге, правилник о цени услуге, правилник о партиципацији корисника у трошковима услуге): Сомбор, Оџаци, Беоцин, Бачки Петровац, Србобран, Бачка Паланка, Кањижа, Нови Бечеј и Рума.

Нормативно уређење услуге	Број ЈЛС	Удео у укупном броју ЈЛС
Услуга је дефинисана Одлуком о социјалној заштити ЈЛС	35	100%
Донет је Правилник о пружању услуге	24	68%
Донет је Правилник о цени услуге	13	37%
Донет је Правилник о партиципацији корисника у трошковима услуге	11	31%

Правилник о ближим условима и стандардима услуга социјалне заштите не дефинише прецизно да ли се пружање услуге личног пратиоца везује само за трајање школске године или обухвата и периоде распуста (зимског и летњег), у пракси се из тог разлога срећемо са различитим праксама. У појединим ЈЛС услуга је доступна и током распута (Сомбор, Сечањ, Апатин, Суботица, Ковин, Пећинци, Нови Бечеј и Зрењанин), а у неким од њих је то прецизно дефинисано актима ЈЛС тј. Правилником о пружању услуге (нпр. за Нови Сад и Сремске Карловце).

Укупан број корисника који су користили услугу током целе године (укључујући и распусте) је био 657, што је око половине (45%) укупног броја корисника. Треба

међутим имати у виду да је 79% ове деце са територије Града Новог Сада и удео од 11% деце са територије Зрењанина.

Међу децом која су услугу користила током целе године, 558 деце је школског узраста (основне и средње школе), што је 44% укупног броја деце школског узраста и 99 деце предшколског узраста, што је 47% деце предшколског узраста која користе услугу личног пратиоца.

У табели која следи дат је приказ нормативне уређености права на коришћење услуге током године, као и броја корисника у ЈЛС у којима су деца користила услугу током целе године.

ЈЛС	Акт којим је регулисано право коришћења услуге током целе године	На који начин је регулисано право	Ученици који услугу користе током целе године (укључујући и распусте)	Предшколци који услугу користе током целе године (укључујући и распусте)
Нови Сад и Сремски Карловци	Правилник о ближим условима и поступку за остваривање права на накнаду трошкова за услугу личног пратиоца детета	Корисник има право на услугу односно на подршку у заједници у складу са индивидуалним потребама корисника и могућностима пружаоца услуге. Услуга је и током распуста доступна за највише 40 часова недељно.	Нови Сад 461 Сремски Карловци 6	Нови Сад 56 Сремски Карловци 1
Сомбор	Решење ЦСР	Корисник који има право на дневни боравак користи услугу и током распуста, такође и корисници који похађају предшколске установе	9	7
Сечањ	Решење ЦСР	Корисник који има право на дневни боравак користи услугу и током распуста, такође и корисници који похађају предшколске установе	5	
Апатин		Регулисано је само за децу која похађају предшколску установу	8	8
Суботица		Регулисано је само за децу која похађају предшколску установу	12	4
Ковин		Само корисници који похађају целодневни боравак у предшколској Установи, користе право коришћења услуге током целе године.		5
Пећинци				1
Нови Бечеј			1	
Зрењанин		Сви корисници имају право на услугу и током свих распуста	56	17
Укупно			558	99

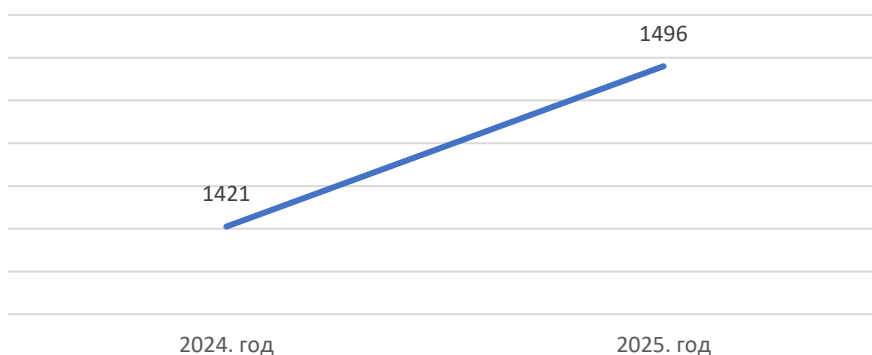
6. ПОДАЦИ О КОРИСНИЦИМА УСЛУГЕ ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

- Број корисника услуге лични пратилац детета, листа чекања и структура корисника према полу, узрасту и похађању образовне установе

Услуга личног пратиоца се у 2025. години пружала у 35 ЈЛС у АП Војводини за укупно 1.496 корисника, односно за 1.381 колико је према прикупљеним подацима, евидентирано на дан 31.12. На крају године је на листама чекања у 15 ЈЛС било укупно 75 корисника. У односу на 2024. годину број корисника у овим ЈЛС је повећан за 5,3% када је услугу пружана за 1.421 корисника.

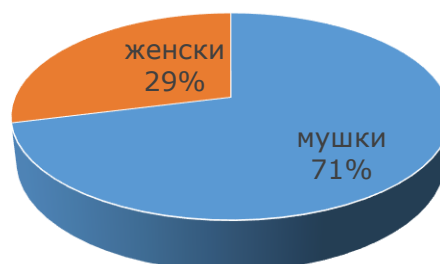
Деца са територије Града Новог Сада као највећег града у покрајини чинила су преко трећине (36%) укупног броја деце током 2025. године која су користила услугу личног пратиоца.

Број корисника током 2024. и 2025. године

У структури корисника према узрасту највећи удео од 76% чине деца од 6 до 14 година, затим деца од 15 до 17 година (15%) и деца до 5 година (7%). Мали број корисника (36 или 2%) је старији од 18 година. У полној структури доминирају дечаци са уделом од чак 71%.

Структура корисника према полу

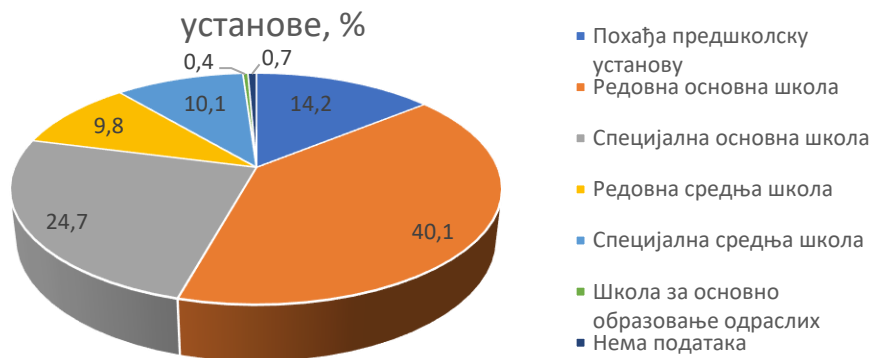

Број корисника услуге у току 2025. године и према евиденцији на дан 31.12.2025.године према старости и полу

Корисници по узрасту	Укупан број корисника у току године (01.01. - 31.12.)		Укупно	Број корисника на евиденцији на дан 31.12.		Укупно
	М	Ж		М	Ж	
0 - 5 година	71	29	100	64	26	90
6 - 14 година	813	321	1134	766	301	1067
15 - 17 година	152	74	226	144	67	211
18 и више	27	9	36	8	5	13
Укупно	1063	433	1496	982	399	1381

Посматрано према похађању образовне установе, највећи удео од 65% чине деца основношколског узраста (редовна основна школа – 40% и специјална основна школа – 25%), затим деца која похађају средњу школу са уделом од приближно 20% (9% редовну средњу школу и специјалну средњу школу 10%). Деца предшколског узраста чине 14% удела међу корисницима услуге.

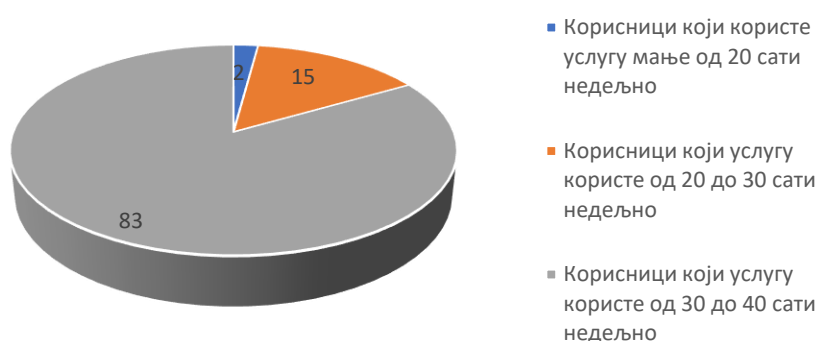
Структура према похађању образовне

- Корисници према учесталости коришћења услуге

Подаци о корисницима према учесталости коришћења услуге су добијени за 96% корисника из узорка. С обзиром на добијене податке закључујемо да се ради о интензивној услузи, имајући у виду да 83% корисника услугу користи између 30 и 40 сати недељно. На другом месту је удео од 15% корисника који услугу користе од 20 до 30 сати недељно и само 2% је користе мање од 20 сати током недеље. Подсетићемо на податак да је око половине корисника (45%), услугу користило током целе године (укључујући и распусте).

Структура корисника према учесталости коришћења услуге, %

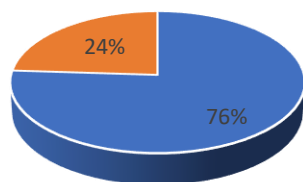

- Корисници према врсти подршке

Кроз истраживање су прикупљени и подаци о врсти подршке коју лични пратилац пружа детету, конкретно о присуству личног пратиоца у учионици током наставе, односно у групи у предшколској установи, и подршци у учењу, имајући виду да у пракси постоје различити модалитети пружања услуге и преклапање са услугом педагошког асистента као вида подршке из домена система образовања.

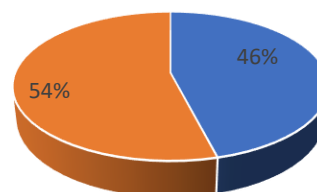
Иако је Законом о основама система образовања и васпитања (члан 136) дефинисано да "изузетно, образовно-васпитном раду може да присуствује и лични пратилац детета, односно ученика, ради пружања помоћи детету, односно ученику са сметњама у развоју и инвалидитетом", према подацима добијеним у истраживању чак код 76% корисника (деце школског и предшколског узраста) лични пратилац присутан у учионици наставе односно у групи у предшколској установи. Такође, иако то није у складу са описом сврхе услуге и описом активности личног пратиоца детета дефинисаним Правилником о ближим условима и стандардима услуга социјалне заштите, код чак 46% деце школског узраста (основношколског и средњешколског) лични пратилац пружа подршку и у учењу.[

Присуство ЛП у учионици/предшколској групи

- Корисници за које је лични пратилац присутан у учионици током наставе односно у групи у предшколској установи

Структура корисника према томе да ли ЛП пружа подршку у учењу

- Корисници којима ЛП пружа подршку у учењу
- Корисници којима ЛП не пружа подршку у учењу

- Корисници према врсти инвалидитета

У структури корисника према врсти инвалидитета највећи удео од 42% имају корисници са перварзивним развојним поремећајима, а на другом месту су деца са вишеструким сметњама са уделом од 18%. Следе затим деца са интелектуалним тешкоћама (13%) и другим врстама инвалидитета.

Структура корисника према врсти инвалидитета, %

- Корисници према степену подршке

Више од половине (53%) корисника има процењен 2. степен подршке, што значи да могу да брину о себи и да се укључе у активности живота у заједници само уз физичко присуство и помоћ другог лица и још 23% са процењеним 1. степен подршке, односно то су корисници који нису способни да самостално брину о себи и потребно им је физичко присуство и континуирана помоћ другог лица.

Структура корисника према степенима подршке, %

- Корисници према начину упућивања на услугу

Корисници који су упућени од стране ЦСР чине 93% укупног броја корисника, мали је проценат оних који су непосредно уговарали услугу, без посредовања ЦСР, свега 5% (66 корисника).

Структура корисника према начину упућивања, %

	ЈЛС	Пружалац услуге и седиште	Број корисника			Бр. кор на листи чекања
			м	ж	Укупно	
1.	Ада	"Наша чуваркућа", Бечеј	2	1	3	0
2.	Алибунар	Услуга није пружана				
3.	Апатин	Д.О.О "Империјал плус", Сомбор	36	9	45	0
4.	Бач	Центар за иновативне активности, Београд	6	4	10	0
5.	Бачка Паланка	ЦСР Бачка Паланка	8	6	14	2
6.	Бачка Топола	ЦСР Бачка Топола	35	9	44	10
7.	Бачки Петровац	Екуменска Хуманитарна организација, Нови Сад	3	6	9	0
8.	Бела Црква	Нивеус тим, Горњи Милановац				
9.	Беочин	"Наша чуваркућа", Бечеј	6	5	11	1
10.	Бечеј	"Наша чуваркућа", Бечеј	29	11	40	1
11.	Врбас	МНРО "Плава птица" Кула	9	3	12	7
12.	Вршац	Нивеус тим, Горњи Милановац				
13.	Жабал	Услуга није пружана				
14.	Житиште	Локална самоуправа (уговор се потписује са физичким лицима која имају лиценцу)	9	1	10	1
15.	Зрењанин	Центар за пружање услуга социјалне заштите Града Зрењанина „Мост“	57	16	73	0
16.	Инђија	ЦСР "Дунав" Инђија	29	17	46	3
17.	Ириг	"Инклузија данас" Прокупље	8	2	10	0
18.	Кањижа	Центар за пружање услуга социјалне заштите општине Кањижа	6	4	10	0
19.	Кикинда	Центар пружање услуга социјалне заштите града Кикинде	32	18	50	8
20.	Ковачица	Центар за иновативне активности, Београд	7	3	10	10
21.	Ковин	Установа за пружање дневних услуга социјалне заштите "Ласта", Ковин	25	13	38	0
22.	Кула	Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама "Плава птица", Кула	18	15	33	0
23.	Мали Иђош	Услуга није пружана				
24.	Нова Црња	Нивеус тим, Горњи Милановац				

25.	Нови Бечеј	Удружење грађана "Самопоуздање", Нови Бечеј	6	3	9	4
26.	Нови Кнежевац	Удружење "Отворени загрљај", Нови Кнежевац	2	0	2	0
27.	Нови Сад	Школа за основно и средње образовање "Милан Петровић" са домом ученика, Нови Сад	379	158	537	1
28.	Опово	Друштво за церебралну и дечију парализу, Ивањица	7	1	8	0
29.	Оџаци	"Фронтмен секурити" доо, Сомбор ³⁴	14	7	21	0
30.	Панчево	Удружење „Дечије срце“, Београд	67	24	91	4
31.	Пећинци	ЦСР Пећинци	12	3	15	0
32.	Планиште	Услуга није пружана				
33.	Рума	УЗПУСЗ "Солидарност", Рума	14	6	20	0
34.	Сента	Удружење "Отворени загрљај", Нови Кнежевац	1	0	1	0
35.	Сечањ	Фронтмен секурити доо, Сомбор ³⁵	3	2	5	0
36.	Сомбор	Фронтмен секурити доо, Сомбор ³⁶	60	26	86	8
37.	Србобран	Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама "Бисер" Србобран	11	3	14	1
38.	Сремска Митровица	ШОСО „Радивој Поповић“, Сремска Митровица	46	24	70	0
39.	Сремски Карловци	Школа за основно и средње образовање "Милан Петровић" са домом ученика, Нови Сад	6	1	7	0
40.	Стара Пазова	Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама, Стара Пазова				
41.	Суботица	"Империјал Плус доо", Сомбор	91	29	120	15
42.	Темерин	Нивеус тим, Горњи Милановац				
43.	Тител	Друштво за церебралну и дечију парализу општине Ивањица	6	1	7	0
44.	Чока	Црвени крст - има лиценцу - услуга се није се пружала 2025				
45.	Шид	ЦСР Шид	13	2	15	0

7. ТЕШКОЋЕ И ИЗАЗОВИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ УСЛУГЕ

Услуга личног пратиоца детета као услуга социјалне заштите представља незаобилазан стуб инклузивног образовања и значајан вид подршке деци са сметњама у развоју за постизање већег нивоа самосталности у свакодневним активностима. Иако је током претходних година доживела највећу експанзију развоја, пружаоци ове услуге суочавају са одређеним изазовима, који могу да утичу на квалитет и континуитет пружања услуге.

Резултати овог истраживања показали су да се изазови у највећој мери односе на финансијску одрживост („ниска цена услуге“ - тешкоћа која се налази у самом врху по оценама од стране пружалаца услуге – 1,97 на скали од 1 до 3 по изражености тешкоће). У посредној вези са финансирањем услуге су и тешкоће као што су „флукуација личних пратилаца“ (оцењена са 1,79) и „недовољан број личних пратилаца“ (1,93) – две тешкоће које су такође оцењене вишим оценама по својој

³⁴ Током 2025. године услуга у Оџацима пружана је од стране пружаоца услуге „Фронтмен секурити“ доо, Сомбор, да би на крају године пружање услуге било преузето од стране „Авангард секурити“ доо, Сомбор (услуга пружана 1 месец)

³⁵ Исто као претходно

³⁶ Исто као претходно

изражености - чињеница је да је због специфичне природе посла, ниских примања и често нерешеног радно-правног статуса пратилаца, присутна њихова велика флукуација. Са великом флукуацијом посредно се могу довести у везу и друге тешкоће које су такође високо оцењене у овом истраживању: „очекивања родитеља од личног пратиоца“ (1,83) и „превелика/нејасна очекивања наставног особља од личног пратиоца“ (1,86), јер флукуација кадра сасвим сигурно нарушава процес грађења поверења и јасних релација између пратиоца и детета, родитеља и наставника.

Као најзначајнија тешкоћа наведено је „одсуство педагошких асистената у образовним установама“ (просечна оцена за израженост ове тешкоће је 2,34). Одсуство педагошких асистената, у пракси сасвим сигурно резултира нејасним разграничењем улоге личног пратиоца (услуга социјалне заштите) и улоге коју би требало да има педагошки асистент (просвета), као и недоумицама у пракси.

У табели која следи приказане су просечне оцене по степену изражености појединачних тешкоћа на скали од 1 до 3, где оцена 1 означава одсуство тешкоћа, 2 умерени ниво и 3 изражену тешкоћу. Оценама изнад просека (1,66) означене су у табели конкретне тешкоће другом бојом.

Врсте тешкоћа	Просечна оцена
Непрофесионално понашање ЛП (неадекватно понашање, занемаривање обавеза и сл.)	1,07
Организација и расподела радног времена личних пратилаца (усклађивање подршке детету током наставе и ваннаставним активностима)	1,24
Неискуство ЛП у раду са децом са сметњама у развоју	1,45
Недовољна обученост ЛП	1,45
„Упаривање“ ЛП и конкретног детета	1,45
Карактеристике, стања и тешкоће детета	1,52
Флукуација личних пратиоца – одустајање личних пратиоца од обављања посла	1,79
Очекивања родитеља од личног пратиоца	1,83
Превелика/нејасна очекивања наставног особља од личног пратиоца	1,86
Недовољан број личних пратиоца	1,93
Ниска цена услуге	1,97
Одсуство педагошких асистената у образовним установама	2,34
Укупна просечна оцена	1,66

Резултати истраживања показују да пружаоци услуга тешкоће у раду превазилазе кроз остваривање добре комуникације и сарадње са родитељима, васпитачима и наставним особљем, њиховим информисањем о садржају услуге, обучавањем личних пратилаца и добром организацијом посла кроз континуиране тимске састанке, размену искуства и сл. У наставку следе примери одговора који илуструју на које начине пружаоци услуга превазилазе тешкоће:

- „Одржавамо чешће састанке како са корисницима услуге и њиховим породицама, тако и са сарадницима који услугу реализују, пратимо потребе учесника у реализацији услуге и прилагођавамо садржај потребама корисника“.

- „Чешће оглашавање потребе за личним пратиоцима; Акредитација обуке "Лични пратилац детета као подршка интеграцији и самосталности детета са сметњама у развоју"
- „Неискуство у раду превазилазимо обуком за личне пратиоце који је акредитован код Друштва за ЦДП Ивањица, као и супервизијском и саветодавном подршком како пратиоцима, тако и родитељима/старатељима. Ниска цена услуге се распоређује на одређени временски период, некада и ангажовање једног личног пратиоца за двоје деце где је могуће применити такав начин рада. У пракси имамо искуства да је било потешкоћа у ангажовању личних пратилаца када је један пратилац радио са двоје деце (неприхватање таквог ангажовања, отежано проналажење личних пратилаца..)
- „Чим се појави неки вид проблема (неспоразум између родитеља и личног пратиоца, споразум у установи школи вртићу где се реализује услуга) стручни радник одмах ступа у контакт са свим странама. Измирује стране, разјашњава и схвата разлог споразума. Уколико је очекивање установе (учитеља и васпитача) превазилази оквире услуге, стручни радник оправдава поступак личног пратиоца да одбија рад и учи са дететом. Много пута се дешава да васпитачи и учитељи потпуну бригу пребаце на личне пратиоце иако нису педагошки образовани и нису оквири њиховог посла. Слична ситуација се дешава да родитељи очекују да лични пратилац додатно буде уз децу и након боравка у школи и код куће док се родитељи не врате са посла. Стручни радник увек наговести и подсети све стране шта може очекивати од свог личног пратиоца, који су његови оквири од саме услуге. Оно што сматрам добрим јесте стални контакт са школама и вртићима -васпито-образовним установама. Редовни контакти и разговор и са личним пратиоцима. Стална доступност (што је добро за све лпд и родитеље али је веома тешко за стручног радника- долази полако до сагоревања)".
- „Личне пратиоце без претходног искуства у раду са децом са сметњама у развоју повезујемо са пратиоцима који имају искуство да би кроз праксу видели тачан опис посла ЛП, а кроз разговор са стручним радником даје им се увид у начин рада са одређеним корисником да би на што лакши начин могли приступити раду. Разговором и сарадњом стручног радника васпитно-образовним установама настојимо да приближимо улогу личног пратиоца и пружимо им тачан опис посла те на тај начин превазиђемо погрешна очекивања".
- „Настојимо да на основу процене корисника, као и процене потенцијалног личног пратиоца одредимо и повежемо најадекватнијег ЛП и конкретно дете. Разговором са родитељима трудимо се да што више приближимо опис посла личног пратиоца и тиме "смањимо" потенцијално превелика очекивања од стране родитеља".
- „Праћење рада личних пратиоца кроз месечне извештаје и теренске посете стручног радника. Састанци са личним пратиоцима и родитељима деце корисника услуге".
- „У циљу превазилажења тешкоћа у реализацији услуге лични пратилац детета, организација предузима континуиране активности које укључују редовну комуникацију и координацију са образовним установама, родитељима и надлежним институцијама. Посебна пажња посвећује се додатној подршци и менторству личних пратилаца, унутрашњим састанцима и разменама искустава, као и благовременом реаговању на уочене проблеме у пракси. Такође, организација настоји да кроз додатне обуке, саветовања и унапређење организације рада обезбеди квалитетније и стабилније пружање услуге".
- „У циљу превазилажења уочених потешкоћа, редовно организујемо тимске састанке и консултативне разговоре са васпитачима и наставним особљем, како

би се јасно дефинисала очекивања, улоге и одговорности у вези са обавезама и реализацијом услуге. На овај начин доприносимо бољој координацији, уједначавању праксе и ефикаснијој сарадњи у оквиру установе. Када је реч о ангажовању педагошких асистената, тренутно не постоје системска решења на нивоу установе. Иако постоји интересовање и иницијатива родитеља, у појединим образовним установама услуга се не реализује или је број педагошких асистената недовољан, што отежава пуну подршку корисницима. Ово питање захтева даље институционално уређивање и координацију надлежних актера“.

- „Комуникација са родитељима и вршиоцима услуге, супервизија, сарадња са школама и ПУ“
- „Сарадња са надлежним институцијама, локалном самоуправом и родитељима“.

Оцене сарадње са актерима у пружању услуге

Успешна имплементација услуге личног пратиоца директно зависи од континуиране и структурисане сарадње између пружаоца услуге, породице и образовно-васпитних установа, а сарадња је препозната као најважнији механизам за превазилажење тешкоћа у свакодневном раду.

У анализи добијених података о процени квалитета сарадње од стране пружалаца услуге са другим актерима (образовне установе/наставно особље, упутни ЦСР, родитељ/старатељ/хранитељ, интерресорна комисија и локална самоуправа), важно је напоменути да су све оцене изузетно високе (изнад 4,30 на скали од 1 до 5), што указује на опште задовољство сарадњом.

- Сарадња са ЈЛС и упутним ЦСР

Позитивно је то што локална самоуправа (4,72) и упутни ЦСР (4,69) имају највише оцене. У пракси, ово може да указује да је пружаоцима услуге административни и финансијски оквир услуге јасан као и да сарадња која постоји у том оквиру тече без тешкоћа.

- Сарадња са родитељима

Оцена сарадње (4,55) за родитеље и старатеље је одлична, иако су „Очекивања родитеља од личног пратиоца“ препозната као значајан извор тешкоћа. Висока оцена за сарадњу са родитељима показује да пружаоци услуге користећи различите механизме за превазилажење тешкоћа ипак остварују са родитељима сараднички однос, што је врло важно с обзиром да родитељи представљају својеврсан део тима у пружању услуге и сарадња са њима је кључна за стабилност и квалитет саме услуге.

- Сарадња са образовним установама/наставним особљем и ИРК

Иако су оцене и даље врло високе, образовне установе (4,48) и интерресорна комисија (4,34) налазе се на доњем делу скале. Нижа оцена сарадње пружалаца услуга са наставним особљем одраз је и претходно истакнутих тешкоћа: „Превелика/нејасна очекивања наставног особља од личног пратиоца“ и „Одсуство педагошких асистената у образовним установама“, и као што је већ претходно указано на нејасне границе услуге личног пратиоца у вези са присуством у наставном процесу и помоћи у учењу. Најнижа оцена за ИРК може бити последица ређе комуникације, с обзиром да ИРК доноси мишљење на почетку, а каснија комуникација пружаоца услуге се са ИРК у пракси не одвија.

Оцене сарадње са актерима у пружању услуге

8. ПРИМЕРИ ДОБРЕ ПРАКСЕ

Оно што пружаоци услуге сами препознају као пример добре праксе у свом раду јесте пре свега постојање сарадње са актерима у пружању услуге, а затим и континуитет у пружању услуге и то пре свега смислу минималне флукуације личних пратилаца. Дало би се заључити на основу истакнутих примера добре праксе да постоје четири кључна фактора која чине ову услугу успешном:

- Сарадња међу актерима - мултисекторско повезивање

Примери из више ЈЛС (Нови Сад, Опова, Бачког Петровца, Кикинде и Новог Кнежевца) указују на важност мреже сарадње (ЦСР, школе, дневни боравци, локална самоуправа) у пружању услуге личног пратиоца.

- Континуитет и стабилност кадра

Пружаоци услуга из појединих ЈЛС (Ковачица, Бач, Шид) наглашавају континуитет услуге и минималну промену личних пратилаца као пример добре праксе. Минимална промена личних пратилаца омогућава стварање односа поверења са породицом и боље разумевање на реалцији дете-лични пратилац што је кључно за квалитет услуге.

- Стручна подршка

Као пример добре праксе и фактор успешне услуге истиче се континуирана подршка личним пратиоцима, саветодавно-инструктивни рад, јасне процедуре, отворена комуникација и благовремено решавање изазова. Као пример квалитета истиче се директна подршка личним пратиоцима и кроз теренске посете стручних радника (Нови Сад, Кикинда).

- "Упаривање" личног пратиоца и детета

Успех услуге се мери и усклађеношћу карактеристика детета са особинама личности пратиоца (Бечеј).

У даљем тексту наводимо неке од одговора који илуструју примере добре праксе:

- „Дугорочан рад у истој локалној самоуправи са минималном променом сарадника“. Ковачица
- „Сарадња са великим бројем установа у којима се реализује подршка личног пратиоца, пружање директне подршке личног пратиоцу (одлазак у теренске посете од стране стручног радника пружаоца услуге)“ Нови Сад
- „Изузетно добра повезаност са сарадницима - личним пратиоцима, који дуг низ година обављају посао личног пратиоца и прате развој услуге“. Бач
- „Пример добре праксе је мултисекторска сарадња (са центром за социјални рад, образовним установама, родитељима, локалном самоуправом)“. Опово

- „Корисници односно родитељи који годинама користе услугу ЛПД изражавају континуирано своје задовољство, како пруженом услугом, тако и додељеним личним пратиоцем, те наведено сматрамо показатељем да смо успели да ускладимо карактеристике и потребе детета са особинама личности личног пратиоца, што је основа за квалитетно пружање наведене услуге“. Бечеј
- „Сарадња са другим институцијама где је дете укључено, Дневни боравак, школа“ Нови Кнежевац
- „Организација представља пример добре праксе кроз индивидуализован приступ сваком кориснику услуге, континуирану подршку личним пратиоцима и добру сарадњу са породицама и образовним установама. Посебан акценат ставља се на стручну подршку, праћење потреба детета и редовну евалуацију рада личних пратилаца. Захваљујући јасним процедурама, отвореној комуникацији и благовременом решавању изазова, услуга се пружа на начин који доприноси бољој инклузији деце и њиховом успешнијем укључивању у образовни систем и свакодневни живот“. Бачки Петровац
- "Пример добре праксе представља континуирана и координисана сарадња са породицама, хранитељима и старатељима корисника, као и са образовним установама у којима се услуга реализује. Посебан квалитет услуге огледа се у саветодавно-инструктивном раду и стручној подршци коју обезбеђује стручни радник, како личним пратиоцима, тако и породицама и представницима установа. Подршка је организована континуирано и доступна у циљу правовременог реаговања и обезбеђивања уједначеног квалитета услуге." Кикинда
- „Добра сарадња са личним пратиоцима, добра сарадња са школама“. Бачка Паланка
- „Редовне обуке за личне пратиоце, редовна комуникација са пратиоцима, облик запошљавања (уговор о делу)“ Бачка Топола
- „Континуирани рад у пружању услуге са минимум потешкоћа у раду, уз подршку локалне самоуправе“. Шид

9. ПРЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ НОРМАТИВНОГ ОКВИРА

Од укупно 25 пружалаца услуге који су учествовали у овом истраживању, 12 (48%) сматра да постоји потреба за унапређењем нормативног оквира за услугу лични пратилац детета, у смислу измена или допуна структуралних и функционалних стандарда за пружање услуге који су дефинисани Правилником о ближим условима и стандардима услуга социјалне заштите (Сл.гласник РС бр. 42/2013, 89/2018 и 73/2019).

На основу добијених одговора у истраживању предлози за унапређење нормативног оквира могу се сублимирати у неколико области:

1. Прецизније дефинисање улоге, активности и одговорности личног пратиоца

„Неопходно је јасније разграничити шта услуга личног пратиоца није, како би се спречило пребацавање одговорности са образовног система на пратиоца“, „Лични пратилац није одговоран за исходе образовања“

2. Правилником дефинисати тачне услове под којима пратилац борава у самој учионици током наставе / групи деце у предшколској установи

“Јасно формулисати да ли лични пратилац борава са дететом током наставе или не, тј. дефинисати у којим случајевима може да борава “.

3. Јасније дефинисати да ли услуга личног пратиоца укључује само активности које су у вези са укључивањем у школовање (као и прецизно дефинисање укључивања личног пратиоца у ваннаставне активности као што су екскурзије, излети) или укључује и друге активности у заједници које нису у вези са школовањем. С тим у вези потребно је прецизно дефинисати да ли се услуга пружа само током школске године или и током распуста. Посебне ситуације које би могле бити регулисане:
 - подршка током екскурзија и ваннаставних активности
 - подршка у продуженом боравку
 - прелазак из основне у средњу школу (континуитет услуге)
 - ситуације када дете привремено не похађа школу (нпр. болничко лечење)
4. Дефинисање стандарда који одређују однос броја деце и личних пратилаца „Један пратилац – једно дете“ или „један пратилац - већи број деце“
5. Дефинисање норматива броја стручних радника у односу на број корисника услуге ЛП.
6. Прецизније дефинисање узрасне границе: да ли услуга укључује децу само предшколског узраста (обавезно предшколско образовање) или и децу нижег календарског узраста.
7. Прецизније дефинисање начинана који се спроводи интерне евалуације услуге

Поред горе наведених измена Правилника о ближим условима и стандардима услуга социјалне заштите, пружаоцу услуга дали су предлоге за измене и допуне других подзаконских аката, али и примене постојећих законских и подзаконских решења у пракси:

- Доношење Правилника о цени услуге на локалном нивоу која ће бити сачињен на основу националне јединствене методологије за формирање цене услуге личног пратиоца детета
- Успостављање недостајуће подршке педагошких асистената у оквиру система образовања
- Улагати у превентивне и услуге ране интервенције, као и у додатне програме подршке који би одговорили на индивидуалне потребе деце и породица (развој других услуга подршке може да смањи притисак и очекивања од једне услуге - услуге личног пратиоца)
- Стабилније финансирање услуге
- Дефинисање и опис радног места личног пратиоца, дефинисање за радно место захтеваних квалификација, знања и вештина, као и услова за запошљавање
- Развој инструмената процене - тзв. скале процене степена подршке примерне деци (посебно нижег календарског узраста)

10. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

На подручју АП Војводине током 2025. године услуга личног пратиоца детета је била доступна на територији 40 ЈЛС, што чини удео од 89% у укупном броју ЈЛС у АП Војводини и потврђује податке да је услуга личног пратиоца детета једна од најраспрострањенијих услуга социјалне заштите. Услугу је пружало 27 пружалаца, с обзиром да одређени пружаоци делују на територији више ЈЛС. Истраживање је спроведено на узорку од 25 пружалаца који покривају 35 ЈЛС.

Пружаоци услуге

- Постоји готово потпуна равнотежа између јавног (52%) и општег/нејавног сектора (48%) у пружању услуге личног пратиоца. Организације цивилног друштва и привредни субјекти играју готово подједнако важну улогу као и државне институције
- У нејавном сектору доминирају удружења грађана са уделом од 36%, док центри за социјални рад и установе за пружање локалних услуга заједно чине 40% јавног сектора у пружању услуге
- Од укупно 25 пружалаца услуге 16 (64%) има лиценцу, док 9 (36%) нема лиценцу, од чега је 3 пружаоца услуге поднело захтев и у поступку је лиценцирања. Однос између два сектора са лиценцираним пружаоцима услуга је у корист општег/нејавног сектора, с обзиром да сви пружаоци који пружају услугу без лиценце припадају јавном сектору (центри за социјални рад и установе за пружање локалних услуга социјалне заштите)

Препорука: Потребно је подстицати даљи процес лиценцирања пружалаца услуга личног пратиоца, с обзиром да се на тај начин доприноси поштовању стандарда и квалитету услуге.

Расположивост услуге током године

Анализа указује на високу стабилност у пружању услуге током године, али и на повезаност са школским календаром.

- У 28% (10 ЈЛС) услуга је била расположива током целе године (12 месеци), тј у овим ЈЛС услуга се пружала и током распуста. Укупан број ових корисника је 657, што је скоро половина (45%) укупног броја корисника услуге. Ове ЈЛС представљају пример добре праксе с обзиром да препознају потребу за подршком у ваншколским активностима (током распуста)
- У највећем броју (24 ЈЛС) услуга је трајала између 6 и 11 месеци, при чему је код чак 83% њих из ове групе потврђено трајање од тачно 10 месеци. Овај податак сугерише на то да је пружање услуге у већини случајева везано за трајање наставне године
- Позитиван налаз је да није забележена ниједна ЈЛС у којој је услуга трајала краће од 5 месеци

Препорука: Правилником о ближим условима и стандардима дефинисати, тј. прецизирати да ли услуга траје само током школске године или и током распуста и под којим условима. Треба нагласити да се горе наведеним Правилником прописују минимални стандарди за пружања услуга, док ЈЛС имају могућност да у складу са својим ресурсима и потребама циљне групе корисника пропишу и повољније стандарде.

Ангажовано особље

На основу добијених података може се закључити да постоји значајан обим ангажовања људских ресурса, али и доминација флексибилних, несигурних облика ангажовања кадра.

- Пружаоци услуге обухваћени истраживањем имали су ангажовано током 2025. године укупно 1.522 радника, односно 1.386 на крају године. Смањење броја ангажованих од 9% током године, указује на флукуацију ангажованих, а повезано је и са чињеницом да се услуге финансирају на годишњем нивоу или у односу на трајање школске године
- Свега 26% запослених има закључен уговор о раду на одређено време, а 2% на неодређено време, док је чак 72% укупног кадра ангажовано ван класичног радног односа (на основу уговора о делу – 46% и ПП послова – 26%), који не пружа пуну радно-правну заштиту (право на годишњи одмор, боловање, стабилан стаж)
- Овакав модел ангажовања може да буде повезан са флукуацијом кадра и представља ризик за квалитет услуге

Препорука: Подстицати запошљавање особља на пружању услуге личног пратиоца кроз уговоре о раду, који обезбеђују пуну радно-правну заштиту и стабилност особља.

Стручни радници ангажовани на услузи

Анализа указује да постоји испуњеност норматива у погледу прописаног минимума броја стручних радника, али да је потребно унапређење норматива у погледу оптерећења стручних радника. Такође, постоји свест о значају стручног усавршавања која је на високом нивоу, што је важан предуслов квалитета услуге.

- Правилник о стандардима прописује само минимум од 1 стручног радника по пружаоцу, без обзира на број корисника. То доводи до ситуације да однос броја стручних радника и броја деце значајно варира од општине до општине и креће се од 7 до чак 90 корисника по 1 једном стручном раднику
- Постоји позитивна тенденција ка ангажовању најадекватнијег кадра. Највећи број стручних радника чине дефектолози, а затим психолози и специјални педагози. Оваква структура директно одговара специфичним потребама циљне групе и осигурава висок квалитет стручне подршке за децу са сметњама у развоју
- Чињеница да скоро сви ангажовани стручни радници (96%) поседују лиценцу за обављање основних стручних послова у социјалној заштити и висок проценат обучености по акредитованим програмима (94%) указује на то да стручни радници поседују специфично знање и вештине неопходне за рад са децом са сметњама у развоју у оквиру услуге лични пратилац

Препорука: Изменама и допунама Правилника о ближим и условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, потребно је прописати норматив који се односи на број стручних радника у односу на број корисника услуге лични пратилац.

Лични пратиоци ангажовани на услузи

Анализа указује на то да је стручна спрема пратилаца усклађена са прописима, али и да постоји значајан проценат оних који превазилазе те захтеве. Такође, постоји висок

степен оспособљености личних пратилаца кроз акредитовани програм обуке за пружање услуге.

- Са уделом од 74%, највећи удео личних пратилаца чине особе са средњом стручном спремом, између 6% и 8% личних пратилаца је са вишом или високом школом, док лични пратиоци са 2. степеном стручне спреме (основном школом) чине 4% удела. 86% личних пратилаца има завршен акредитован програм обуке за пружање услуге

Начин регрутовања и селекције личних пратилаца

На основу података о процесу регрутације може се закључити да је најчешћи начин проналажења пратилаца у сарадњи са родитељима, док се други канали, попут друштвених мрежа и медија, ретко користе. У приближно половини случајева пружаоци услуге врше селекцију пријављених личних пратилаца пре њиховог ангажовања, а у селекцији поред формалних критеријума (исправе, документација, искуство, обученост) процењују се и комуникацијске вештине, мотивација, карактеристике личности и сл.

Препорука: Користити различите канале комуникације и информисања у процесу регрутације личних пратилаца.

Прецизније дефинисати опште и специфичне критеријуме у селекцији пријављених за обављање послова личног пратиоца. Предуслов је допуна постојећег Каталога радних места у социјалној заштити и стандардизација квалификација личног пратиоца.

Организација радног времена личних пратилаца

Услуга се у пракси већински спроводи као индивидуална подршка. Постоји потреба за нормативним уређењем односа броја личних пратилаца и деце, имајући у виду да је однос броја личних пратилаца и деце сада питање организационих решења пружалаца услуге.

- Просечан однос од 1,03 пратиоца по детету и податак да свега 2% личних пратилаца има задужења за више од једног детета потврђује да је услуга суштински постављена на принципу „један на један“.

Препорука: Изменама и допунама Правилника о ближим и условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, потребно је дефинисати норматив који прописује однос броја корисника и броја личних пратилаца, као и услове под којима један лични пратилац може имати задужења за више од једног корисника.

Финансирање услуге

Анализа финансијских издвајања за услугу указује на значајан раст 2025. године у односу на претходну годину, као и на висок степен одговорности ЈЛС којима је у мандату финансирање услуге личног пратиоца. Истовремено, уочава се минимално коришћење других извора финансирања. Доминира модел финансирања кроз јавни позив од стране ЈЛС.

- Укупни расходи у 2025. години од приближно 2,5 милијарди динара представљају значајно повећање од 23,82% у односу на претходну годину

- Са уделом од 90%, буџети ЈЛС су кључни и готово једини извор финансирања. Иако пројекти и донације чине око 10% укупних средстава, овај податак је заправо изузетак, јер је ова средства остварио само један пружалац
- Удео партиципације корисника од свега 0,04%, као и учешће покрајинских средстава од 0,03% (кроз јавне радове) је занемарљиво
- У већини ЈЛС (66%), услуга се финансира путем јавних позива. Овај модел је примаран за пружаоце из нејавног (општег) сектора
- У 20% случајева средства се издвајају кроз Програме унапређења социјалне заштите (пужаоци из јавног сектора)
- У 12% случајева, услуга се финансира директно кроз буџете установа (ЦСР или установе за пружање локалних услуга)

Препорука: Увођење партиципације и коришћење средстава са других нивоа власти и извора финансирања је значајно у контексту одрживости и развоја услуге.

Нормативно уређење услуге у ЈЛС

Све обухваћене ЈЛС дефинисале су услугу личног пратиоца кроз Одлуку о социјалној заштити, што представља први корак који осигурава правни основ за издвајање буџетских средстава. Детаљнији правни оквир за пружање услуге кроз доношење специфичних општинских правилника неуједначен је међу ЈЛС.

- Све обухваћене ЈЛС (100%) дефинисале су услугу личног пратиоца кроз своју Одлуку о социјалној заштити
- 68% (24 ЈЛС) поседује Правилник о пружању услуге, 37% (13 ЈЛС) има Правилник о цени услуге, док 31% (11 ЈЛС) уређује питање финансијске партиципације корисника
- Као примери добре праксе издвајају се ЈЛС које имају заокружен правни оквир (Сомбор, Оџаци, Беоцин, Бачки Петровац, Србобран, Бачка Паланка, Кањижа, Нови Бечеј и Рума)
- С обзиром да Правилник о ближим условима и стандардима не дефинише прецизно да ли услуга траје само током школске године или и током распуста, пракса је неравномерна

Препорука: Потребно је да све ЈЛС у којима се пружа заокруже процес нормативног уређења услуге личног пратиоца кроз доношење специфичних општинских правилника (о пружању услуге, цени услуге, финансијској партиципацији корисника).

Корисници услуге личног пратиоца

Анализа указује на раст броја корисника и потребе за услугом, уз највећи удео деце основношколског узраста.

- Током 2025. године услугу је користило укупно 1.496 корисника у 35 ЈЛС, уз повећање броја од 5,3% у односу на 2024. годину
- у 15 ЈЛС је на крају године евидентирано 75 деце на листама чекања, што указује да капацитети и даље нису довољни да одговоре на потребе за услугом
- Највећи број корисника услуге су деца узраста од 6 до 14 година, која чине чак 76% укупног броја. У полној структури доминирају дечаки са уделом од чак 71%
- 65% корисника су основци, при чему је значајно већи удео деце у редовним основним школама (40%) у односу на специјалне (25%)

- Према врсти инвалидитета највећи удео од 42% имају корисници са перварзивним развојним поремећајима
- Више од половине (53%) корисника има процењен 2. степен подршке, што значи да могу да брину о себи и да се укључе у активности живота у заједници само уз физичко присуство и помоћ другог лица
- 83% корисника услугу користи између 30 и 40 сати недељно, на основу чега закључујемо да се ради о интензивној услузи, а што је у складу са описаном структуром корисника према степену подршке и врсти инвалидитета

Врста подршке личног пратиоца и његово присуство на настави или у групи

Добијени подаци о врсти подршке коју пружа лични пратилац детета у пракси, указују на преклапање са услугом педагошког асистента, која припада систему образовања, а која није довољно заступљена у образовно – васпитним установама.

- Код 76% корисника, лични пратилац је присутан у самој учионици током наставе или у групи у предшколској установи
- Изузетно је значајан податак да код чак 46% деце школског узраста лични пратилац пружа директну подршку у учењу

Препорука: Потребно је јасно прописати услове када лични пратилац присуствује образовно-васпитном раду ради пружања помоћи детету, као и да лични пратилац није одговоран за исходе образовања (не пружа помоћ у учењу). Потребно је обезбедити доступност педагошког асистента за децу са сметњама у развоју у образовно – васпитним установама на територији АП Војводине.

Тешкоће и изазови у реализацији услуге

Највећи изазов на који су пружаоци услуге указали је недостатак педагошких асистената у школама, што доводи до тога да лични пратиоци, иако део система социјалне заштите, преузимају улоге из система образовања.

- Недостатак педагошких асистената, а затим ниска цена услуге као финансијски изазов директно доприноси и осталим изазовима који су препознати као значајни - високој флукуацији и недостатаку кадра. Идентификовани су као значајни и проблеми у реалацијама са наставним особљем и родитељима у смислу нејасних очекивања.
- Резултати истраживања показују да пружаоци услуга тешкоће у раду превазилазе кроз остваривање добре комуникације и сарадње са родитељима, васпитачима и наставним особљем, њиховим информисањем о садржају услуге, обучавањем личних пратилаца и добром организацијом посла кроз континуиране тимске састанке, размену искуства и сл.

Квалитет сарадње са актерима у пружању услуге

Квалитет сарадње са свим кључним актерима оцењен је изузетно високо (изнад 4,30 на скали до 5), што указује на добру повезаност актера. Највише оцене припале су ЈЛС (4,72) и центрима за социјални рад (4,69), што указује на јасноћу административног и финансијског оквира пружања услуге. Иако су очекивања родитеља препозната као извор тешкоћа, сарадња са њима је оцењена као одлична (4,55) што говори да пружаоци услуге успевају да превазиђу тешкоће које препознају у овој релацији.

Примери добре праксе

Оно што пружаоци услуге препознају као пример добре праксе у свом раду јесте пре свега постојање сарадње са актерима у пружању услуге, а затим континуитет у пружању услуге и то пре свега смислу минималне флукуације личних пратилаца. Дало би се заључити на основу истакнутих примера добре праксе да постоје четири кључна фактора која чине ову услугу успешном

- Сарадња међу актерима - мултисекторско повезивање
- Континуитет и стабилност кадра
- Стручна подршка у оквиру услуге
- "Упаривање" личног пратиоца и детета

Предлози за унапређење нормативног оквира

Од укупно 25 пружалаца услуге који су учествовали у овом истраживању, 48% сматра да постоји потреба за унапређењем нормативног оквира за услугу лични пратилац детета, у смислу измена или допуна структуралних и функционалних стандарда за пружање услуге који су дефинисани Правилником о ближим условима и стандардима услуга социјалне заштите, али и другим подзаконским акатима.

Препорука: Прецизније дефинисање улоге, активности и одговорности личног пратиоца и јасно разграничити услугу од образовног система. Дефинисати услове боравка личног пратиоца у учионици и прецизирати да ли подршка обухвата ваннаставне активности, ваншколске активности и периоде распуста.

Дефинисати однос броја личних пратилаца и стручних радника по детету-кориснику услуге

Прецизније дефинисање доње узрасне границе за пријем деце у услугу

Доношење правилника о цени услуге на локалном нивоу који ће бити сачињен на основу националне јединствене методологије за формирање цене услуге личног пратиоца детета.

Дефинисање и опис радног места личног пратиоца, дефинисање за радно место захтеваних квалификација, знања и вештина, као и услова за запошљавање.

11. КОРИШЋЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Закон о социјалној заштити („Сл.гласник РС број 24 /2011)
2. Правилником о лиценцирању организација социјалне заштите („Сл.гласник РС“ бр. 42/2013)
3. Правилнику о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити („Сл. гласник РС“, бр. 42/2013, 53/2013)
4. Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите („Сл.гласник РС“ бр бр. 42/2013, 89/2018, 73/2019.)
5. Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017, 27/ 2018 , 10/2019, 6 /2020, 129/2021, 92/2023, 19/ 2025.)
6. Правилником о педагошком асистенту и андрагошком асистенту („ Службени гласник РС", број 87/ 2019)
7. Правилник о стручним пословима у социјалној заштити („Сл. гласник РС"бр. 1/2012, 42/2013)

8. Уредба о каталогу радних места у јавним службама и другим организацијама у јавном сектору ("Сл.гласник РС ", бр. 81/2017, 6/2018 и 43/2018)
9. Правилник о ресурсном центру („ Сл.гласник РС“ бр 80/2021)
10. Национални извештај о инклузивном образовању у Републици Србији за период од 2022. до 2024.године.
11. Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детту, ученику и одраслом („Сл.гласник РС“ број 80/2018.)
12. Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања ("Сл, гласник РС" број 72/2023).
13. Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022-2026. године („Сл.гласник РС“ број 12/2022)

Извештај сачиниле:

Саветница за социјалну заштиту

Маја Думнић

Самостална саветница за истраживачке послове

Марина Вукотић